Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1925 шера денз ◆ ШИНАРА, 10 АВГУСТ, 1982 ШУ. ◆ № 95 (6861). ◆ Мах 3 кеп.

КПСС Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой тIайийцаб «Колхозашa, совхозаша, юртбоахама кхыча предприятеша потребительски кооперацие организацешкеи колхозий базарашкеи сомий-бацдаарий продукци дуккагIа йохьара кхы тIа а де дезаргехь бола соцам».

Бакъа нах биззагIа IалашбаР духьа соцамо колхозашта, совхозашта, юртбоахама кхыча предприятешта бокъо лу потребительски кооперацие организацешка а колхозий базарашка а оагIонаш раьйна а цоаш оттадаьча маьхех бацдаараш, бахчеви культураш, сом, бацца комараш (столови комсаш, хох, саьмарсаьхк боасаш) уж кийчъяра плана 10 процента боарамагIа. ХIаьта ништа плана совгIа йола цу культурай продукци йохка, пачхьалкхен закупкаш кхоачашъяра уж чоте я эцаш. Оттадаь да колхозашта, совхозашта, юртбоахама кхыча предприятеша белгаляь продукци потребительски кооперацие организацешка а колхозий базарашка а из пачхьалкхенга йохкар миссел (продукцие хIара тайпа) йохкалга.

Заготовительни организацеша дIа ца ийца бацдаараш, бахчеви культураш, сом, комараш колхозаша, совхозаша, юртбоахама кхыча предприятеша колхозий базарашка пачхьалкхеин кооперативнин организацешка йохкуш я оагIонаша оттадаьча маьхех, из продукци пачхьалкхенга йохкара плана юкъе а йохийташ.

ХIаьта бацдаараш, бахчеви культураш, сом, комараш йохьара пачхьалкхен план ца оттаяьча боахамех аьтча, цар продукци маьхала йоах шоай беззам болча тайпара.

СССР заготовкай Министерствана, СССР юрта боахама Министерствана, СССР сомий - бацдаарий Министерствана, СССР финансай Министерствана, СССР ЦСУ-на тIадиллад колхозашта, совхозашта, юртбоахама кхыча предприятеша потребительски кооперацие организацешка а колхозий базарашка а дохка бацдаараш, бахчеви культураш, сом, комараш тIайийначa соцамга хьежа пачхьалкхенга йохкара плана юкъеяхийтара порядок оттае.

Союзнии автономнии республикай министрий советашта, крайисполкомашта, облисполкомашта, горисполкомашта, райисполкомашта тIадиллад колхозий базарий болх товбара, цар материально - технически бала чIоагIъра кхы тIа а де деза гIуллакхаш делга. Уж декхарийла я колхозашта, совхозашта, юртбоахама кхыча предприятешта юртбоахами продукци хьаяхьилга а вIаштIехьдоаккхача ма могга гIо де, бацдаараш, бахчеви культураш, сом, комараш потребительски кооперацецеи колхозий базарашкеи йохкара, области, края, республика арахьа из продукци дIакхохьара нийса йоаца духьаленаш уттае йиш яц. ТIадилла да колхозий базарашка гIулакхаш дара бюрош хьаелла шерра юкъелоалае, боахамашта эшаш йола торгови помещенеш а складаш а хьакъоастае. ХIаьта ишта базарашка колхозийи совхозийи тикаш, палаткаш, ларекаш хьаелла.

КПСС ЦК-си СССР Министрий Советой союзни республикай Компартей ЦК аши министрий советашa, моттигера партийнии советскии органаша декхарийла ба заготовительни организацей балха тIахьожам чIоагIгIa лоаттабе, сомий-бацдаарий продукци эцара планаш кхоачашъярах а городашкен промышленни центрашкен из шийх хаиахьа дIакхачийтарах а бола цар лоархIами бехктохками айбе. Союза юкъарча фонде сомий-бацдаарий продукце деррига тайпаш дIаахийтара планови лаланеш эггара хьалхагIа а хьадда а кхоачашъелга Iалашде.

Дихь шу хьалха «Горец» совхозо хьакъоастаьча ферма дарда тIа вIашагIъеллар «Урус - Мартановский» яха коа тIара оалхазараш леладу фабрика. Цу хана денз шерагара шу ме доала оалхазарий [illegible] хьа[illegible] а цун коллектив. Масала, фабрика йиллача шера пачхьалкхенна оалхазарий [illegible] 10 тонн мара дIаденна [illegible]ение, соахка 30 [illegible] дIаделар.

[illegible] хьондамаш гоаташ дIадоладьд цу фабрика коллективо ишьайтталагIча вениелена ер шоллагIа [illegible] шу. Масала, [illegible] фуаш, оалхазарий дулх дIаделара шера план [illegible] цар хIанале.

И толам баьккхарех 1981 — 1982 шерашка [illegible] хьайбай продукташ дуккагIа яхара а кийчъяра а тIехьа лелаьча социалистически хьье котъьккхарг а лаьрхIа республиканскии газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен улгa тIа яькхар цу фабрика коллективо.

Дукха ба цига хьалхашка летIача декхарех дийна доархIабеш хьабоагIа сьахьегамхой, хIаьта къаьстта — инкубаторни цеха йоккхагIйола оператор Даудова Жовхар, коа тIара оалхазараш леладеш бола маьхкарий Ибрагимова Соадати Шамаева Заргани.

СУРТА ТIА: «Урус-Мартановская» яхача коа тIара оалхазараш леладеча фабрика толамагIа бола болхлой [illegible] Ибрагимова Соадати Шамаева Заргани.

КЪОНА МАСТЕР

Къулбаседа-ХIирий АССР-е хинна ца Iеш мехка доазол арахьа а цIи хеза я «Казбек» яха дахчан хIамаш еш йола фирма. Дуккхача къамий вихалаш ба цу предприятие сий лакха лоаттадераш. Укхаза, цхьа йоккха, низ бола механизм санна, болх беш ба хIирий, гIалгIай, эрсий, эрмалой, ишта кхыча къамий вихалаш. Ше итт класс яьккхачул тIехьагIа укхаза балха вера Котиев Асхьаба Мухарбик. «Казбек» яхача фирмера дIайолалу цун къахьегама биографи. Атта бац къахьегама никъ. Цхьаволча хана хьабеча болхах дог виккхаш хул, моллагIа професси хоржача хана хIаране декхар да дерригнена а уйла е, тIехьагIа «гIалат ваьлар-кх со» аьнна аргдоацаш. Шин професси эцаш хилар[illegible] сага [illegible] низ лу верда толамаш доха, [illegible] хьалханнь латта лекхараш кхоачашдара бола бехктокхам. Цо лехийт балха къайленашка долха керда тикаш, тиъмаш лу дагалаттачунга кхачара.

Мухарбика дийца дац «гIалат вьлар-кх со» аьнна ала. ХIана кходдагIа шу да цо цу предприятие къахьега. Юкъаерча дIаволалучи хана цхьаьнна хилинаш инйелори. Низ на тоарм [illegible] [illegible]

[illegible]

И. [illegible]
[illegible]

ЯЛАТ ЧУЭЦАР

9 АВГУСТ ХЬАТIАКХОАЧАШ (хьамлаши дутеи доашаш, чуэца дезача проценташ)

ГУРАХЬА ДIАДЕРА КИИЧДАЬ ИЛАТА ФУНИ ЦУН ДИКАЛИ

Районаш	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Шелковской	100	100	97	62
Гудермесски	100	100	82	37
Назрани	100	100	54	61
Надтеречни	100	100	88	15
Советски	100	92	—	—
Грозненски	98.1	85	70	[illegible]
Малгобекски	93	90	[illegible]	[illegible]
Шалински	90	84	34	[illegible]
Ачхой-Мартановски	[illegible]	77	[illegible]	[illegible]
Ножай-Юртовски	83	84	20	—
Сунженски	81	76	78	[illegible]
Урус-Мартановски	69	86	[illegible]	[illegible]
Шатойски	65	64	[illegible]	4
Веденски	63	[illegible]	—	—

ШОАЙ ДЕША ДАЙ

Шалински района «Московский» совхоза шурий-товарни ферма къахьегамхоша инициатива кхайнальй «Пятилетка шин шера заданеш — Нохч - ГIалгIайчен автономе 60 шуи из шийн лоIамагIа Россена юкъеяха 200 шуи дузаш» яхаш левиз а йолаш социалистически ехь йоарилас. Цо инициатива къоабалъяй парте райкомо хала къа депутатий районни Совета исполкомо. ДIадахача шера къа во хьийгадаи ферма хьайбаш леладераша. Совхозо пачхьалкхенга екхар 2623 центнер шура, планагIа йохка лаьрхIа хиначи 1500 центнера метте, 100 центнер дохка дезача 172 центнер дехкар дулх. ХIара кхоабача Iатта лоархIаш 4201 килограмм шура лькхар ферме, района юкъерча хьонхамал шоза гаргга дукхагIа. Соахка итоагаш ела хана районе дикагIчарна юкъе цIераш яьхар фермерча нхе доиркаш шин скотникей. Беррига доиркаш йаъ[illegible] килограммал тIехбьлар. ХIаьта царех дикагIчо Гайсумова Яхас шийн группера хIара IатIагара 4040 килограмм шура лькхар.

— Тха хьайбаш леладерий декхараш тоъал доккхий да, — йоах «Московский» совхоза директора М. П. Ильина. — Укх шера пачхьалкхенга йохка лаьрхIад 2500 центнерал кIезигагIа йоацаш, планагIа лаьрхIачул 200 центнер дукхагIа шура. Соахка йоаккхаш хиначул 20 килограмм дукхагIа хIара IатIагари шура йоаккхаргьа.

— [illegible] — [illegible] [illegible] [illegible]. Г. П. Герасимов — [illegible]

[illegible]

Хьайбашта вай норгга доакхар дулх. [illegible]

[illegible]

Иштта боахама йоаккхарах шоай бала хам барах ...йиш хинай хьайбаш леладерий ферме берригаш а 80 сет мара боаццашехьа а шу хьалоладелча денз пачхьалкхенга 140 тонн совгIа шура йохка. Цо хьахьокх республика деза денош хьатIакхоачаш пятилетка шин шера заданеш кхоачашъергъя дийна ше денна лош ферма коллективо ханал хьалха, цхьан шеран ах шерай кхоачашдаь хилар. Шин шера планагIа 3800 центнер шура дIалла езача метте, хIанале а приемни пунктошка дIадхьийтай 3993 центнер. Кхоачашъяй дулх кийчдара план а. Шин шера планагIа 200 центнер дIадала дезача метте, из дIаленнад 279 центнер. Цо хьахьокх, хьайбай продукци кийчъяра района тIайийцача декхарашта юкъе боахама хьайбаш леладераша тоъал доккха лакъа лоацарг хилар. Цуна тешал ду, шу чакхдалалехьа пачхьалкхенга кхы а 1100 центнерал кIезигагIа йоацаш шура йохкен 50 центнерал кIезигагIа доацаш дулх дохкен аьнна ферма коллективо тIайийцача декхараша а.

Дика вIашIехьвьккха, оасаргIа къахьегара гIо деш бола социалистически ехь леладиш боахаме. Цунах дог тешшар са тIехьарча итт ден итогаш еш хиначa собрание нийсвелча боахама партбюро секретара С. Хатуевас ахчан премеш елар ферме дикагIа болалбьаччa къахьегамхошта. Уж елар денна бийсанцеи хIара Iаьснга 450 грамм тIаьехйийта елача метте 620 грамм дулх тIа хетийтача скотника С. Гайсумовна, планагIа денцен бийсанцен 400 грамм тIакхетийта езача 550 грамм тIа етталийтача цуц йола Дукаша, шин групперча хIара IаьнгагIа планагIа денцен бийсанцен 580 грамм дулх тIа детталийта дезача метте 880 граммаrа кхачалIа тIадеттадалийтача скотника Д. Хасиева. ХIара IатIагара 2320 килограмм совгIа шура лькхача доиркана П. [illegible]. ХIаьта «Доккхадаь доиркаш» яха цIи [illegible] хIара IатIагара 2012 килограмм совгIа шура йоаккхарна А. Гачаевана елар.

[illegible]

[illegible] — [illegible] [illegible] даьхьа [illegible] [illegible] ... [illegible] йолаш хьахьейна [illegible] доахарехьа ...рах бола тешам.

И. АСТАХАНОВ,
«Знамя коммунизма» яхача газета корреспондент.
дена Шали.

ХАЛОНАШЦА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕШ

Советски района Кирова цIерагIча колхоза хьайбашта доакъар кийчде декхарийла аьча бригадана корта оттаваьв йоккха балха опыт йола кхаш леладер Ерзнукаев Данилбек. Шийн ноакъосташца планагIа 1580 тонн йол Iалашъо, 8155 тонн силос кийчъе, 61аь тонн бацца витаминни хьоар дакка декхарийла ва Данилбек. Планаш кхоачашъяр духьа шийн низ дIакхоачар деш аькъхьегаш а в дIаьна цун коллектив. Малх хьомаш денача дийнахьа са тессача дена цхьайолча хана кхьмаеттал бийса юкъенхаччаца бола бу. Масала, кол 420 тонн Iалашъяьй, силос — 1800 тонн гаргга, хIаьта бацца хьоар 31 тонн даькхад.

Бригада массехк звено юкъенолгIа. Яхьа хьалха МаирбековгIар дозалла леттар я. Кулг кара мангалашца буц хьокхаш хIанзале 301 тонн кол кийчъяьй цо.

Мангалхой къаьстта звено а я укхаза. Цунна юкъебоагIача нагийча нахе ЕрзнукаевгIар Маирбекан Хьасанем, Астабов Мусе, Урашев Iарба, Аппаев Баудав болча норма кхьера лаьрхIача 100 — 200 процент кхоачаш це еш ди дIадаьккхац.

Хьакха кол вIашнетохаш къахьег никъа опыт йолча механизатора Базаев Султана. Лоамашкарча йоагIнашка бола бош вIаштIоарнаццача ірапера шийн трактор лотол... [illegible] ... къахьегаш вола из сий дола механизатор.

Х. МАГОМЕДОВ.

СУРТА ТIА: Советски района Кирова цIерагIча колхоза [illegible] Iалашдеча [illegible] Ерзнукаев Данилбек [illegible] Султан.

В. [illegible] сурт.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьамай промышленноста, гIишлошъяра, транспорта, бувзама, торговле, бахача нахе бывтови гIулакхаш дечa предприятеша 1982 шера 7 бетта лелаьча социалистически ехьа итогашца соцам тIайийцаб республиканскии Сийлен улгa тIа яза я уж лоаттаьера-моттигаш хьоман а:

Районашта юкъе:

Хьалхара моттиг —
ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНА;

ШоллагIа моттиг —
СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНА;

КхоалагIа моттиг —
УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНА.

Ножай-Юртовски района бахь дика болх бетталбенна.

Объединенешта, управленешта, тресташта юкъе:

Хьалхара моттиг —

«Грознефть» яхача производственни объединена,
«Грозтрубопроводстрой» треста.

ШоллагIа моттиг —

«Промавтоматика» яхача Iилма-производственни объединена;
гIишлошъяча Нохч-ГIалгIай управлена.

КхоалагIа моттиг —

«Грозэнергоуправлена»;
«Чечено-Ингушводстрой» яхача гIишлошъяча управлена.

Предприятештеи организацештеи юкъе:

Хьалхара моттиг —

«Горснефть» яхача махкдаьттеи гази кхачача управлена;
бурув тохара белхи Грозненски управлена;
СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода;
Г. Айрихова цIерагIча «Электроинструмент» яхача завода;
«Союзавтоматстрома яхача ВНПО Грозненски опытно-экспериментальни завода;
текстильно-галантерейни производствени объединена;
Наурски чхьагIара завода;
бувзама Грозненски дистанцена;
Грозненски телеграфа;
гIишлошъяча Нохч-ГIалгIай управлена № 7 йолча гIишлон-монтажни управлена;
№ 7 йолча специализированни треста Грозненски монтажни управлена;
«Гастроном» яхача торга;
«Грозтрубопроводстрой» треста № 3 йолча СМУ.

ШоллагIа моттиг —

«Грознефтегаз» яхача махкдаьттегазой управленa;
«Нефтехимзапчасть» яхача завода;
«Красный молот» завода;
«Чечингсельстрой» треста № 920 йолча дIеноза лелача механизированни колонна;
«Чеченингушводстрой» яхача гIишлошъяча управлена ЖБИ;
ГIишлошъяча Нохч-ГIалгIай управлена ПМК-105.

КхоалагIа моттиг —

Карабулакски химически реагентий завода;
ацетонови завода;
«Электроприбор» яхача завода;
«Трансмаш» яхача завода;
«Чеченингушводстрой» яхача гIишлошъяча управлена ПМК-5;
«Чечингражданпроект» институте;
«Чечингавтодор» механизированни карьера.

* * *

КПСС обкома бюро, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совет, облсовпроф, ВЛКСМ обком хьамай укх шера 7 бетта хьайбай продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а гIевьа районаша, колхозаша, совхозаша, фермаша, бригадаша, хьайбай боахама болхлоша профессица хьежа лелаьча социалистически ехьа итогашца.

Социалистически ехьа котъьккхаргаш а лаьрхIа республикански газеташ тIа чIоагIдаьча Сийлен улгa тIа яьхьай.

Районаш:

НАЗРАНОВСКИ,

социалистически ехьа тьалхара моттиг яьккхар.

СОВЕТСКИ,

шоллагIа моттиг яьккхар.

Боахамаш:

Грозненски района «1 Мая» колхоз;
Сунженски района В. И. Ленина цIерагIа колхоз;
Ножай-Юртовски района Жданова цIерагIа колхоз;
Назрановски района «Назрановский» совхоз;
Ачхой-Мартановски района «Ачхой-Мартановская» яха коа тIара оалхазараш леладу фабрика.

Фермаши бригадаши:

Шелковской района «Красный пахарь» [illegible] шурий ферма;
Сунженски района «Путь к коммунизму» [illegible] № 4 йола шурий ферма;
Назрановски района «60 лет Октября» совхоза № 1 йола шурий ферма;
Наурски района «Советская Россия» совхоза шурий ферма;
Надтеречни района «Новотерский» совхоза [illegible] ферма;
Грозненски района «Виноградный» яха коа тIара оалхазараш леладу фабрика;
Надтеречни района «Минераловский» [illegible]
[illegible]

Балха тIа хьалхалаттарш:

[illegible]

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БЕХКТОКХАМ ЛАКХБАРЦА КХЕТАМ БАЛАР

«Нахах тешарца, уж дархlарца цхьана, — аьлла вов. Л. И. Брежнева, — тlаьхьа гlуллакх кхоачашдарца бола бехктокхам дикка айбе оьгlа. Иза партийни хинна ца lеш вай берригача вахара закон дар. Гlуллакх цу тайпара оттадича нах ленински балха стиль карайерзаеш, творчески къахьегаш, балха тlа бола резерваш хьагучилхара, кхоачамбоацараш дlадахара шlенхаштта къовсам лоаттабеш хул.

Хlаьта цу тайпара хьалаш хьадаьд шоай коллективаш цхьайтталагlча пятилетка заданеш кхоачаш а тlехкхоачаш а яра. СССР вlашагlъсала 60 шу, Нохч-Гlалгlай автономи хьаьнина 60 шу, из шиъ лоlамагlа Россеиа юкъелха 200 шу дизара сийна тlайlиа социалистически декхараш толаме кхоачашдара оарцагlйоахача городерча дукхагlйолча юкъхьанцарча партийни организацешка.

Цхьабакъда, хилахете а, кхыча тайпара йола факташ а нийслу вайцига. Партийни комиссе хьаухача кагхаташи хьахьокх цхьайолча партийни организацешка приписекаш ярца, отчетность нийса ца лелаярца, объекташ, нах чубаха цlенош дукха дийна дисараш долаш дlателарца шоашта болча аьттонца балха гlуллакхех пайда ийбарца боагlача тайпара къовсам лоаттабеш боацига.

Дукха ха йоацаш халкъа тlахьожамхошца цхьана парте горкома партийни комиссеи промышленно - транспортни отделои «Сельхозавтотранс» треста Грозненски АТП пачхьалкхен дисциплина телхаярах, цуи директора КПСС члена Х. Адуева ца доагlа гlуллакхаш лелаярах бола хоаи техкар. Гучадаьлар дукхагlча даькъе из бакъхиннилга. Ухаза план кхоачашъяьй аьлла дукха приписекаш а очковтирательство а лелаьй.

Транспортах ца боагlача тайпара а цкъаза аьхха шоашта болча аьттонна а дукхача водителаша пайда ийбеш моттигаш хиннай, хlаьта цох дукхагlйолча хlана царна беш бехк а хиннабац. Доагора - смазочни материалаш дlахьентара лертlа тlахьожам ца лоаттабар бахьан долаш уж бокразлал дикка тlех дlаххийташ хиннай. Керда хьаухa автомашинаш, профсоюзаша а кхыча общественни организацеша а даькъ ца доалаш дlа-юха хьекжаеш хиннай.

Предприяте директор Х. Адуев шийна аьча критикана [illegible] хьесапе ма беш хиннавац, шийна [illegible] методаш нийса я ала, материальни зе даьча шийна карарча болхлой гlуллакхаш следственни органашка ца кхачийта гlийртая.

Ала делаш да, цу коллективера халкъа тlахьожамхой кхерабенна юхабаргболчарех ца хиннилга, цар шlенхаштта къовсам лоаттабаьб къахьегамен производственни дисциплина телхаерашца а. Царех ца воалаш цхьадола гlуллакхаш чакхдаьхад директора, бакъда, дукхагlчедана хана [illegible] аьз алар [illegible] приказ [illegible] а теха гlуллакх ше ма дарра [illegible] хиннад.

Хlаьта парторганизаци фу [illegible]? Цхьаккха хlама [illegible] доаццаш санна lеш хиннай. «Тханнига дерригa вlаштlехьа да, — яхаш рьаза волаш дувцар парторганизаце секретара Н. Михайлина, — предприяте план кхоачашъю, нахатара жалобаш яц...»

План приписекаш сиха [illegible] хиннилга [illegible] хоыш да, хlаьта [illegible] парторганизаце [illegible] шоаш цига [illegible] да[illegible].

Парте горкомо [illegible] КПСС Ленински райкома бюро [illegible] Х. Адуев [illegible] доаш [illegible] Шlенхаштта партийни аьлча[illegible]ни а луш, шийна балха тlа аьтто ца. Бакъда, цунга дlахайтад нагахьа санна цо шlенхаштта шийна балха стиль ца хувце цуннара къастаргдаларах.

Иштта, гlуллакхаш белгал даьд парторганизацие коллективо беш бола берригa болх тоабара, къаьстта, администраце гlуллакхашта тlахьожам лоаттабелга чlоагlдара даккъе.

Тха комиссе тlахьожам лоаттабеш яр халкъа тlахьожамо городской комитето «Шоай личии дешаш къестадеча хина цхьайолча предприятей, организацей, учреждени бехктокхамечи болхлоша пачхьалкхен дисциплина телхаярах, шоай балха гlуллакхех пайда ийбарах» яха записка. Цу тlа дувцар дачаш, гаражаш хьалъяра, бешомаш, квартираш тоаяра предприятей хьалиташ кхоачашдара, нах чубаха цlенош соцкультбыта объекташ хьалъяра хьежаю фондови материалаш дlаухийт, яхаш.

Иштта, гlишлон материалаш еча Нохч-Гlалгlай объединене №№ 1, 2 йолча комбинаташка 1980 шера январь бетта денз 1981 шера август беттага кхаччалца оттаьча лимитал совгlа цхьай болхлошка ехкай 6 миллион совгlа кирпичаш, хlаьта цар шоашта совлен ечи довкхаш ца юхаехкай.

Цул совгlа кхыча предприятеша, организацеша фондаех а царел совгlа а хьайеча кирпичах дикка дакъа бахеча нахага ехкай. Иштта, масала, «Красный молот» завода хьахьожаьчи 470 эзар кирпичах кхоалагlа дола дакъа дехкад.

Красномолотовнаш пачхьалкхен чотах камаьрша болга белгалдаьккха доагlа. Цаl ах шера гаражаш ечарна оттае 60 аьшка ний лый цар Бехктокхамеча болхлошта цу даькъе профсоюза завкома председатела В. Остапенкона а, бешамаш тоаяра гlишлон материалаш дlахийцаш. Цу тайпара кхоачамбоацараш хиннад «Чеченингушвино» объединене, Малхбузен электрически сета, МВД СМУ, «Чечингколхозстрой» объединене, «Чечингавтодор» треста, кхыча коллективашка.

Кулгалхой городал арахьарча шоай бешамашка пачхьалкхен транспорташа дlаухаш, цига из йаьхача хана лоаттаеш з чlоагlа моттигаш [illegible]. Иза [illegible] деш хиннад «Грознефтегеофизика» треста болхлочо А. Арсентьева, «Гидромеханизаце» Грозненски СУ болхлочо Н. Захарова, «Грозтрубопроводстрой» треста управляюще заместитела М. Дидигова, «Промавтоматика» НПО директора заместитела А. Кузьмина, кхычар. Хlаьта ГЭКБК директор И. Рокашкин пачхьалкхен машинаца, шийна дезал а ийца, lаьржача форда тlа салаlа ваха хиннав. СССР 50 шу дизара шерагlча хьажаволла директора заместитела Л. Гения «Грознефтеоргсинтез» объединене ЖКК чотагlа шийна цlагlа капитальни ремонт яйтай. Хlаьта кхесе аьча цо дlа[illegible] ца гlуллакх тlахьожам лоаттабеча организацешка кхьачуй тlехьагlа яара.

[illegible] хьоадаьча [illegible] тlа хинна кхоачамбоацараш [illegible] цкъарчоа партийни комитеташта тlадаллалдар. Бакъда, хьагучох, цу даькъе доагlар ца деш гlуллакх дитад цар. Дукха дукхагlйоараш бехк ца беш битаб, пачхьалкхен даь зе юхаметта ца оттадайташ дисад. Гуш дар цу гlуллакхашта принципиально мах ба боаш уж йоаниялга.

Цул тlехьагlа [illegible] комиссе [illegible] а даь [illegible] дlаувцелар парте горкома бюрога. Тlаккха парте горкомо бехк баьккхар КПСС райкомаш, цар цу гlуллакха боагlаш бола тlахьожам ца оттабарах, [illegible] партийни организацешкара цу хьакъехьа принципиальни никъ лувцилга хьа ца дехарах, лакхе латтача органаша хьачутелича документашка шlенхаштта хьожилга lалашдара уж дехкарийла а еш.

Даим а, комиссе [illegible] хlаман тlехьа а, хlараллеца а цуй балха гlуллакхи зевнии моллагlа яле а бехктокхам хулга боххача лоархlаме гlуллакх да. Бакъда, из дац бехке волчун боарамал тlех ница бе, аьхха администрировани яра гlуллакхех мара пайда ма ийца аьхилга.

Парте горкомо шlенхаштта дlахайтад КПСС Заводской райкома цо дукха ха йоацаш тlийна цхьа решени хаац хиннилга. Шоаш хьалха тlайlца хинна решени кхоачашъяьнц аьнна партера дlабьаха хиннаб цо «Чечингкоммунводоканал» объединене начальник И. Берсанови профсоюзе вlашагlтехача комитета председатель А. Польскови. Царгара райкомо хьадехаш хиннад шоашта карарча цхьан подразделене болхлочоа хьожаль квартира хьа а яьккха кхыча сага хьожаелга.

Цкъа дале, партийни документа стиль ца юзалуш яц ний-lоткъам барен кхычар декхар шоашта хьатlалуналрен элементаш. Шоллагlа-дале, цуи кулгалхочоа хьалхашка оттадаь декхар цуна кхоачашдургдолаш дацар.

Квартираш предприятешта юкъе дlа-юхи сиъар а хьачудениача кагхаташка хьежла къоастадьча сага ордер хьаллъер а райисполком я.

Хlаьта из гlуллакх йишта нийсденнад ха лоаш кургба газет дешараш. Хьалха дена шийна чlоагlа квартира хьожанийта гlерташ лаьйнав «Гроэмежрайводоканал» управлене болхло Х. Дунаев, хlаьта парте райкомера бараш тийша а хиннаб из цунна эггара хьалхарча аргlагlа яла еза, аьнна. Хlаьта объединенеи управленеи кулгалхоша цу даькъе аь ваlад кхыча тайпара хиннай. Хlаьта кхы тlа а цунга хьожаш хиннача комиссе а белгалдаьккхад уж бакъхиннилга. Из теркаме ца эцаш лакхе белгалдаьха коммунисташ партера дlабахара решени тlайийнай райкомо.

Иштта, харцахьа нийсленнача цу гlуллакхаца бехктокхам хулга вlалла дувза а дагlац. Нагахьа санна Х. Дунаева заявленега лертlа хьажа баларе хургдацар из.

Из дерригa теркаме а ийца парте горкома партокомиссе шийна решени хувца аьнча предложени елар парте Заводской райкома. Цунна раьза а хиина ше яь решени дlадоаккхаш керда решени гlийцар цо. Оалаш ма хиллара, бакъдар котдаьлар. Иштта дале а белгал ца даьккхача далац из дара lалашмате дукха хан йиза боабе бийза холар. Хlаьта ца боагlаш бехктокхаме эзарашта из мел lоткъам беш хиннад дувца а дагlац.

Цу гlуллакхах вай дувц партийни комитеташа парте царча шоай новкъостий кхелаш къестаеча хана сиха ца луш нийсхоацеи дош дийца чакхдоаккхаш хилийтар дукха.

Хlаьта цу тайпара гlалат масселлолча хlаман тlехьа кхычарна хьокхаш луш хила безачи парте райкомий бехктокхамеча кулгалхочун цlераша дувзаденна хила къаьстта дезар. Тlаккха парте Заводской райкомо хьалхарча секретарах Д. Тарасовх аьнча, лакхе вай йийнача ситуаце хьакъехьа ше гlалат ваьнниlга гучахьа дlааьлар цо.

Бехктокхам хилар — из хlара коммуниста вахарера нертера Закон долча КПСС Устиво дlадехар шlенхаштта кхоачашделга. Ерриге партийни организацей декхар да шоай хlара коммунист вай замни хьакъехьал, сий, лахьаде аьхача принципашта доарриlа ца ховлаш вахаргйолаш хьалхенар.

В. ЛАВРИНЕНКО,
КПСС Грозненски горкомерча партийни комиссе председатель.

Мильшена цlерагlча транспортни машинашинаргlча Харьковски заводе къахьнагlчарех лоархlаш я Плаксингlарий-Николаевгlарин династи. Из дlайолаьяр ва профессионални революционер Михаил Федорович Плаксин. Вовзаш волча революционерана Артемаца (Сергеевца) цхьана М. Ф. Плаксина гlоттабир 1905 шера паровозаш дераш самодержавеша духьаларча къовсаме. Цо а цу заводе болх беш хиннача цуи воlас Петрис а революце гlуллакха дlаделар шоай вахар.

Плаксингlар бераш, цар бераш, кхоалагlча тlехьено шоай лай а даьдай а гlуллакх дlахоадихьар 1924 шера цу тайпаи викало дlатlасгlар даймехка хьалхарча «Коммунар» яхача трактора тlа завода байракх. Хlаьта П. П. Плаксин Т-34 яхача танкана хьалхара испытатель (тохкархо) хилар.

Сийлахь боккха Даймехкан тlом лаьттача шерашка Плаксингlар — кхалнах а кlаlа нах а немецко-фашистски захватчикашта духьала лаьттача тlем тlа котало яккхара эша бирса гераш хьадеш бар тыле, хlаьта мыршача шерашка «Харьковчанка» яха советски арктически вездеход хьаеча дакъа лоацаш хилар.

90 шу гаргга ха я завод йола, 300 шу гаргга — иштта я Плаксингlар - Николаевгlар династе къахьегама стаж. За правительственни совгlат да цар тlема а къахьегама а сийлена тешал деш.

СУРТА ТlА: Плаксингlар династи.

Б. ДЕМБИЦКЕИ
Н. КОВАЛЬЧУКЕИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Iилмеи техникеи

ШОЗЛАГIА ЮКЪЕЙОАЛАЕЧА РЕСУРСАША ПАЙДА ЛУ

СССР хьаьдеча даша кхоалагlа дакъел ах цинки Казахстано лу. Цу продукце доккха дакъа лу дукха полиметаллически руда доалача Алтайски лоамий боахьашка уллача В. И. Ленина цlерагlча Усть-Каменогорски даша - цинкови комбината.

Дикалга диллача Лондонски бирже коммерчески эталон лоархlаш да казахстански даши цинки. Тlабоагlача пайда кхоалагlа дакъа лу предприятена биндалах комплексно пайда ийбарой попутни продукци арахецарой.

Дукхаьл цу металлий эггара йоккхагlа йола производитель хинна lал комбинат хlана. Полиметаллически руда комплексно чакхдахара чотах тlакхийттад хьалхарча шерашка предприяте арахецаш хиннача продукцена цlаста, сурьма, ртуть, кхыдола нагахьа мара найсlуш доаца лаьттах вlаша гаьнгаьна доахка металлаш. Комбината тlабоагlача пайда кхоалагlа дакъа цар лу хlана.

Полиметаллически руд комплексно чакхдаха lомадулга атта гlуллакх хиннадац. Предприяте хьачуйоагlача биндалацара нагахьа мара ца нийслуча металлий геттара кlезига примесаш (тоннана масесхь грамм) хилла мара гучайоахалац, ухьметтал уж lалаьмате дика ховлуш йолча спектрографоца а. Цу духьа вай мехка а доалол дехьарча а практике эггара хьалха цу комбинате металлургически демех пайда ийбара метод юкъейоалаялца йолча хана, металлургически дом, оалаш, заводской кlур хиле дlаухар уж. Хlара элемент къаьсттача реактивана «лувцар». Из метод дlаоттар ийши йолча чоалханеча технологически переделаш метта, хlаьта цхьай операцеца хьаьхоастача биндалах довхача нагахьа мара нийслуш доацача металлий концентрацеца эзарзза сов а йоахаш.

Дlадолалар комбинато хьалха производствах кхейиса хlамаш дувцхи чакхйоахилга. Отвалех доаккхача цинкагlа дlадолар цо кlезигагlа да предприяте рудаи биндалах доаккхачунна дола чул. Дахача шера цо чакхъйоахача 40 тонн совгlа шлакех доалар масесхь шар тонн даш, цинк, цlаста.

Комбината цхьайолча цехашта кхахьгеставача материалех цуи кхьеча цехаша йола дийцацу. Масала, цинка скислех (дроссех) цинкови кlай басараш арахецилга вlаштlехьдаьккхад, хlаьта цlаста-хлорни отходаш чакхйоахаш хьаю кемаш деча йоанаш метаргйоаца цlаста закись—кема хи чурча даькъа хьекхача устойчиви басара кlийлен тlара компонент. Заводской кlурах хиннай серни кислотаи селени ртути санна дола маьхе металлаш хьадаро йола бийдал.

Амма из а дерригa дац. Дийча дас санна пайда ийбу комбинате хьалха газови отходашцеи, хlаьта иштта плавильни а кхийола а пишнаш шелъеш долча хицеи дlаухаш хиннача йовхалах. Амма цуи температура лакха яц — Цельсегlа 40—45 градус. Цу тайпарча мобильни йоацача йовхалах пайда ийбе хила а дар из гlуллакх де моттиг а яцар, хин температура лакхъе йаш яцар — кессоний оагlош тlа тух дуж, шелъяра ритм талх, прогараш хила а метал юхаметтаоттаргдоацаш дов а тарлора.

Агрегаташ шелъяра керда системага, вешта аьлча кессонашка чуухийтача хих агрегаташкара сов йола йовхал хьа а йоахаш lи хулаш йолча испарительни системага яхара идея хьахилар комбинате тьаьх шу совгlа хьалха. Цу хана дей хьаьй йовхали энергена утилизаци яра йола 20 совгlа лаьрххlа йола установка. Чакхдаьнача шера цар хьа а луьцар гlуллакхега дlа а яхийтар 300 эзар гигакалори шоалагlа юкъейоалаю энергоресурсаш. 50 эзар тонн совгlа условни доагор кхо а деш. Комбината эцаш хиннача йовхалах дукха хlама ца эцаш их шоаи доалахьарча ресурсаца lалашнир.

Шелъяра испарительни система юкъейоалийича дена дийни кlезигделар оборудовани износ. Руда доалалеча пишний кессонаш болх беш йоаккха ха 3—4-за тlаьхийтай, гилоходий яр — [illegible] дукхагlа.

Комбинате хьаьнь хин циркуляце кьайла цикл. цо шера 18 миллион кубометр кlезигду дlадола хий 80 процентага кхоачаьда хин оборот. Из кхегадеш дагетта [illegible] хиннал гона хьарча гона хьа [illegible] а.

Николай МАСЛОВ,
АПН корреспондент.

Парторганизацешка - отчеташи хоржамаши

КХОАЧАМБОАЦАРАШ БЕЛГАЛ А ДОАХАШ

«Грознефть» объединене Старогрозненски технологически транспорта управлене автоколонна цехови партийни организаци, хетаргахьа, ерригача Старопромысловски районе а йоккхагlчарех хурьа. Цунна чуоагlа 40 коммунист. Цар балха декхар да бурундеттараштa, мехкдаьттa доакхараштa эша моакьаш шийна хьинакха дlа-юха кхоачаделга, пахтоан сменаш балха дlаккхуллилга.

Укх деношка шоай отчетно-хоржамий собрани чакхьаьккхар цар. Доклад йир партбюро секретара Муртазалиев Иса Увайсовича.

Докладчика а цул тlехьагlа къамаьлаш даьча водителаш а Вахабов Цунас, Гудимов Валере, механика Мисерханов lаьлас дийцар отчетни юкъа партбюрос шин теркам керттерча даькъе коммунисташна Устав, плани социалистически декхараш кхоачашдайтара, коллективе боагlаш бола кхетама болх байтара, къахьегамхоштa лерттlа къахьегамен сальlарен хьалаш хьадара тlаберзабаь хиларах.

Водителаша ремонтникаша шоаш кхо ца беш къахьегар бахьан долаш моакьаш дlа-юха кхахьара порхl бетта план 106,4 процент кхоачашъяьй. Транспортникаша, аьшача дlанзачийтад планал совгlа эзараш тоннаш моакьаш, къахьегама оасарле боагlачул тlех хилийтай, балхага дlадолар чухьнахьа даькхар бахьан долаш 77 эзар сом пайда баьккхаб.

Планови декхараш кхоачашдеча шоашкара дика хьохкам гойташ ба коммунисташ йоккхача тоннажи автомашиний водителаш Вахабов Цуна, Абраменко Иван, Гудимов Валерий, токарь Кисилои Владимир, плотник Кирпенко Степан.

Бакъда, иоп. И. Вахабова яхачох, балха хьокхамаш кхы а лакхагlа хила тарлора, нагахьа санна партбюро коммунисташа дlадехаш хиннар кхоачашдара кхы чlоагlагlа оарцагlйоалаш хиннаьларе. Машина ремонт еча хана ца запасной оагlаш настаста йоаш хулар. Дика оттабаьбаьр коллективе массово - политически болх, хьадача лостамагlа болх беш бац политинформатораши агитаторащи, коллективе кlезига хул лекцеш беседаш. Де йиш яр лаьдац партийни организаци дикагlа болча къонача болхлой чота гlа дегlайоалаяра а. Хlаьта цу хьакъехьа торониш йолаш я.

Къамаьл даьча водителa Гудимов Валере белгалдаьккхар, автоколонна коммунисташа социалистически яхье шоаш лаца делаш доли дакъа нийса кхетадеш хиннагла, цар хьалхле лелайора моакьаш дlа-юха кхухьача а транспорт дийча хьале хилийтара даькъе а. Хlаьта царца нийсбала гlерташ къахьегаш бир парте боацараш водителаш Дахшукаев Алмат, Магомадов Бауди, Аринин Николай, кхыбараш.

Цунца цхьана цо белгал даьккхар, коллективе кадраш дlачlоагlъяра гlуллакх лерттlа оттадаь ца хилар. Цхьан шера автоколонна кхоъ начальник хийцав. Хlаьта цу тайпара хlама балхи ца lатткъача далац. Иштта, бехк баьккхар къамаьл даьча «Грознефть» объединене парткомах, цуи болхлой автоколонне нагахьа мара гуш ца хиларах, шоай бюрохи цуи секретарахи, коммунистий политически дешара боагlаш бола тlахьожам ца лоаттабарах. Моттигаш хиннай цхьа бола новкъостий занятешка хьа ца ухаш. Тоабе боагlа кагирхошца беш бола кхетама болх, уж дукхагlа юкъеоза беза общественни балха, сайрийнарча школашка, лаьрххlача дешара заведенешка уж дукхагlа деша хьожабара оарцагlдовла деза. Иштта, товбанза баргбац «Комсомольски прожекторa» болх, хан-ханехьа пенгазеташ арадувлла lалашде деза.

Механика Мисерханов lаьлас дийцар КПСС ЦК майски (1982 ш.) Пленума решенешта, цига 1990 шерага кхачалца йолча хана тlаийцача Кхачан программа шоай къахьегамхой хьинар чlоагlа айдаь хиларах. Хlаьта, шоай хьалхторо айбе Коммунистически партеи Советски правительствоси даим йоакхо еш хилара дола цхьаькха цхьа тешал санна уж шоаш тlайийцандаь. Хlаьта цу йоакхон къахьегаме дикхий толамаш дахарца мел дала дага ба автоколонна болхлой.

Коллективо иштта къоабаьль хьаллеьцай гlонна йолча боахамашка дукхагlа хьалбай продукци линдара юртахошна лоаттаду шефски новкъостал тоадара тlеерзаь мехка а республика хьалхалаттача предприятеи коллективаша а дlайолаь инициатива. Автоколонна болхлоша хьинаре дикъа лаьцад доакъар lалашдеза.

Иоп. Мисерханова теркам тlаьзир коллективе дисциплина кхы а чlоагlъе езаш хилара. Шlенхаштта къовсам лоаттабе беза шоашта болча пайдана пачхьалкхен транспортах пайда ийбеча, тlехдаьха корта бохабу малараш меларашца, прогулаш ечарца, кхыдола хирцахьара гlуллакхаш леладечарца.

СССР хьаль 60 шу, Нохч-Гlалгlайчен автономи хьаьнина 60 шу, нохчийи гlалгlайи шоай лоlамагlа Россеи юкъебаха 200 шу дизара юбилеецна дала ма доагlара наккъадарчара йоаржаь социалистически яхь кхы а корта болашагlа вlаштlехьаьккхара наккъаш белгалдаьхар собрани.

Собрани тlайийцача сораш тlа дlададир коллектив шера план 25 декабре кхоачашъе дага хилар.

Хержар керда партбюро, цун секретаралла — водитель Тимошенко Владимир Петрович.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

Нохч-Гlалгlайчен мехкдьатта рузкъа XI пятилетке карадерзадар чlоагlа лоархlаме да мехка доагора-энергетически потенциал ондаяккхараи республика хlамаш кхолли ишаш дегlадоаладарц.

КIОАРГА СКВАЖИНАШ СИХАГIА ЯХАРА

Ленина орден лелаеча «Грознефть» яхача производствени объединене мехкдьаттахошта хьалхашка бехктокхаме декхар оттадьд—гучальха «lаьржача дошо» запасаш алсамагlа хилийта, иза даьгl ца далийта а цул тlехьагlа дукхагlа даха а. Лаьрхlар кхоачашдаргa бодача наькъа тlа кlезига яц лаьттан кlалхара гинлаш дехарийн бурундеттарий эшае езаш хула халонаш.

Хlана чоалханеча геолого-технически хьалашка 3,5 эзар метр кlоарга скважинаш йоахиц ба республика бурундеттараш.

Халеи бехктокхамен болх ба из хlаьта а бурундеттарашта хьалхашка латта декхараш толаме кхоачашдара эша керттера хьалаш долаш да — болхлойи инженерно-технически болхлойи опытни кадраш республика буровой предприятей ниа бола производственни бала. Бурундеттараша шерагара шерага лакъьи шоай гонзал, шерра юкъехьхухь керда техникеи хьалха латта технологии. Цу хlамаша йиш хулийт хlара шера бурун тохара объемаш лакхбе, бурун кlоаргагlа а сихагlа а детта.

Мехкдьатта промышленность дегlаяра темпаш лакха хиларца белгалдаьна хина дlалхача Хlча пятилетка шераш бурун тохара балхий Горячеводски управлене коллективо денали кхетами мелдад хьокаш хинна шераш дар. Тха коллективе йоккха опыт lоаьар производства чоалхане проблемаш къестара, дика кхоачам баьбар XI пятилетка планови заданеш толаме кхоачашъяра.

Аьлча кхоачам ба, дlалхача пятилетке Горячеводски УБР-о пlанагlа лаьрхlа хиннача 131 100 метрана метте 142065 метр бурун теха. 36 скважинаш меттел 24 [illegible] теха. къахьегама [illegible] 0,7 процент лакхьхилар. Хlча пятилетке болх толаме [illegible].

гlортола а еш, къахьегамен творчески хьинар айденна я йолаш тха УБР бурув деттача бригадаша хадданза чlоагlа болх бу кlоарга скважинаш дикагlен сихагlен хьалъь яхар духьа производстви дерригача кхоачамех биллa пайда эцара.

Бурув деттача бригадай ерригача коллективаша дакъа лоац «Скважинаш ма могга сихагlа хьалъир духьа» лелаеча социалистически яхье.

Бурув деттача цхьан бригадега шера 5000 метр а кхы дукхагlа а бурув тохийтара скважина цхьан шеран ах шераи хьалъь яккхийтари духьа къовсам лоаттабара тlахьийхача Старогрозненски УБР-ерча тха коллегай почина республике эггара хьалхарчарца хьаллаьцар Горячеводски УБР бурундеттараша Х-гlа пятилетка чакхйоалаш.

Сиха бурув а тохаш тlех кlоарга скважинаш яхар духьа шерра социалистически яхь а йоаржаь, белгалдаь мулаш хаьал хьалха чакхдаха — цу хана иштта декхар оттадаьлар шоашта хьалхашка буровой начальникаш С. Д. Мадаев, Н. А. Коньков, Г. Д. Савельев керте латтача тха дикагlйолча бригадаша. Хlаьта 1981 шера уж хьаллаьцар В. К. Дудин, Л. Г. Катаев, А. Е. Дроворубов керте латтача коллективаша.

Старогрозненций почина шерра кхьь хьадийлар [illegible] дачов, прогрессивни, вай хилийтар производства чуура кхоачамех эффективнагlа пайда эца, къахьегам [illegible] вlаштlехьбаккхи а [illegible] бурув тохара технологи [illegible].

Цу тайпарча яхьах эггара хьалха дакъа дерзаб Мадаева [illegible] 1980 шера 10 ноябре С. Д. Мадаева бурув деттача бригада [illegible] «Грознефть» [illegible] хоспрарчрача № [illegible] [illegible].

нахьеи яьккхаи хlаьта 5385 метр кlоарга скважина дукха сихагlа а яьккха смета тlаргуца нийсдича 700 эзар сом кхоадаьи йола буровойн начальник В. К. Дудина керте латта Горячеводски УБР бригада я.

1982 шера № 16 Червленная яха 5000 метр кlоарга скважина 9 беттеи 11 динахьеи яьккхай буровойн начальника А. Е. Дроворубова бригадо.

Цу бригадаша кlоарга скважинаш сихагlа яха йиш хилар хьаьхеккхад. «Уралмаш 4Э» яхача бурув деттача даймехка установкех пайда а эцаш. Цхьабакъда, белгалдаьккха деза, хlана тха хьалашка бурув деттара «Уралмаш-4Э» яхача установка тоенаш кхоачамбоацаш их хилар.

Со гlалат варгlаш дьики хет сона, нагахьа санна бурундеттарашта хетар аз дlаале, бурув детта оборудовани [illegible] эггаьккхарех, цуи балха кхи айдарах доахк [illegible] сихагlа теха [illegible] тарлулаш да[illegible]. [illegible] кердача конструкцех [illegible] ВС-1 яхача [illegible] опыто хьахьекхад, бурув [illegible] хьалдаьккхача лаьттара буровой маркхал [illegible] духьал [illegible] стала [illegible] чотах остал балха [illegible] лакхдена хилар.

Цхьабакъда, буровой маркхал шlенду оборудовани эггаьккха тоарца цхьаь вlаштlехьйоаккхаре дакъа хьа хетар муха дукхагlа айбе а монтаж сихагlа е а ниа бола установка. Бурундеттараштa хьалха аргlоалаш а бурув тоха инструменти буровой маркхалах етта эффективни хамрегеташ. Уж йоацаш тахан чlоагlа хала да кlоаргача лакха тоаберарг [illegible].

Бурув деттача тха [illegible] бригадашта [illegible] [illegible] сихагlа [illegible].

НОВЫЙ УРЕНГОЙНА ЛАЬРХIА ЦIЕНОШ

Тюменски областе Новый Уренгой яхача городе бахача lалама газ ноалла моттигаш гучайоахаш болчарна хьалхара квартираш хьалъяьй «Главтюменнефтегазстрой» [illegible] подразделение [illegible].

[illegible]

Хьалхара эзар квартира кийчъяьй Ленинградашна 18 бутт баьккхар. Хlана Ленинграда гlишлохоша лаьрхlа Новый Уренгое хlара шера [illegible] квартираш хьалъяь яц.

СУРТА ТlА: [illegible] аьттехьа) нах чубахача а общественни а [illegible] Ленинградски [illegible] институте бол[illegible] — керттера инженер проекта конструктор М. Ко[illegible] заместитель В. Капаунов, коккагlйола архитектор Т. Кошмановая Новый Уренгое кхухеххарча дакъа тlа хьадергдолча капитальни гlишлой проектага хьожаш ба.

Н. САБАДАНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КХАЧАН ПРОГРАММА КХОАЧАШЪЕШ

КХОАНЕ ГАРГАКХУВЛАШ

— Сайрийна божа бийттачул тIехьаргIа ферма Щеча уголоке гуллу тхо массе а хана йоккхача беламца. Тхо шера цхьана болх беш йоккхача юкъа а хиина дIаьттад из гIулакх тха комсомольско-кагирхой коллектива, — йоах Сунженски района Ленина цIергIча колхоза цхьоалгIа ферма йоккхагIа йолча доаркас Алдамова Амната.

Ди чаккдаьнначул тIехьагIа дийна дисачох, нийсдалийтача кхоачамбоацарех, тIадоагIача дийнахьа де лерхIачох дувц, баьча балха итог ю оаха шIшшагIихийтача. ХIаьта иа гIулакх шIенхаштта чаккдаккха доккха новкъостал ду тхона социалистически яхь лараш, къахьегама листокаша. Цу тIара информаци массе хана сиха гулъю ферма активисташа. Цхьаане кхоачамбоацар нийсдалийта моттиг хилча из къаьгга гуш хул. Белгалдаккха доагIаш ха а ховш балха тIа гIалат доалийтаргдолаш тха коллективе цхьаккха сат воацилга. Цудухьа щеча уголоке тхо гуллу, дукхагIча даькъе, кхоачамбоацар нийсдалийтачоа, нагахьа санна иззамо моттиг хуле, из дIадаккхара новкъостал де шура тIаьхетийта йиш хулийта торонаш юща, и. кх. дI.

Со цу ферме хиннача дийнахьа массе хана болчул дукхагIа сакъердалуш бар сайрина щеча уголоке гулбенна доаркаш. ХIаьта тамаш а яцар. Керда лаьрьча укхаза хьалтехача «молне» тIа хоам беш дар 1981—1982 шерашка Iаи замалахьа хьайбай продукташ дукхагIа яхара а кийчъяра а тIехьа районаша, колхозаша, совхозаша, фермаша, бригадаша, хьайбай боахама болхлоша леладьача республикански яхь итогех когъьаннар а лаьрхIа пар колхоза республикански газеташ тIа чIоагIдаьча Синлен улга тIа яьнхалга.

Из толам баккха къаьстта доккха новкъостал даьд Амината кулгалдеча комсомольско-кагирхой звенос. ВорхI доарка я цу коллективе. Царех хIаране ах шера планаш дукхагIа цхьаьна тонн а соягIа а шура яьккхай шоаш леладеча доахангара. Къахьегама овсарле [illegible] лох ца сиш чаккбаьккхар июль бутт а.

Толамо шиш нилах тешийт сат. Эггара халагIа дола дехкар кхоачашдулургдолаш санна хетийт.

Сона а гуш Кхачан программа материалех кийчдаьча стенда тIалхар цхьа доарка. Колхоза экономисташа 1990 шу хьатIакхоачаш лелерхIари боахама хIиндара хьонхамаши шIанн дистача:

— ВIаштIехьлардий хьогI?

Башхало йоккха я-кх, — аьлар цо, тIаккха уйла а яь. — Йешта мел дика хургда лаьрхIар кхоачашле карагIдоале! Цу хана тIехьа итт шу даьнна мара мича хургда вай мехнарий, — тIатехар цо, дог гIоздаьнна.

Из хиннар Алдамова Амината дIамагIйола йиша Алпату. Йешта кхо йиша а уж ферме доаркалла болх беш. ХIаьта вир нана Залчат Iаьсий леладеш я. Берригаш а шоай декхарех дика лоархIабеш хьи а боагIа.

Хьадхашка латтача декхарех къамаьл доладелар доаркашта юкъе. Амната кхы цIаькхаьзи я дийцар доаркашта гаргарча хана хьайбай боахаме хургдолча хувцамех. Белгалдаьккхар, массе хана шоаш сатувеш йола доакъера кухни кастта лаьергхилар, ферме хьа а еца доакъер дуллаш йола лини оттаеш хилар. ХIаьта хьайбашта доакъар дуллаш беча балха механизаци йича. Щелковской района, кхыча толашагIа долча боахамашка санна, Iуйрейна дела делкъе ха тIаккхаччалца е нул тIехьагIа доаркаша цхьаьца сменагIа болх бергболаш гIулакх шаштIехьдаккха йиш хургья.

Алдамова Аминатас аьннар бакъдеш къамакъ дир цхьа ха аьнча уккала, венача колхоза председателя Чилаев Шудде в.

— Шуи хIаьта божа IуйI. Iаьсий леладерий балха хьалаш аттача дахар духьа тхоай низ дIакхоачар дергда оаха — колхоза кулгалхоши дIахо йодача хана а, — аьлар цо доаркашка. — ХIаьта шоай аргIагIа Кхачан программа кхоачашъяр духьа оашош юкъехьош дар кхы тIа а алсамдаккха хьажа деза шо, — тIатехар Чилаева.

Кхачан программа кхоачашъяра шоаш юкъехьоргдола керда дакъа белгалде оттача цхьатарра хилайзар доаркай дог - уйла. Цхьаболчар йоахар тIазцача декхара лерде шоай сохкара хьокхам зиа беза, вокхар укх шера июнь бутт болалуш Кхачан программа юкцачи хана тIайина социалистически декхар, хIаьта цу хана, хIара доаркас шу чакхдоалаш планал совгIа цхьаьца тонн дукхагIа шура яккха дош деннадар.

Амната юха а къамаьл дир. Кхачан программа кхоачашъеча даьза лоацараштта юкъе дог кIаьда, сагота боацараштта моттиг йоацилга, цкъа карагIдаьнначох кхоачамбаь Iе йиш йоацилга белгал а даьнкха. Даьхен экономически хьал кхы тIа а тоадар духьа партеи правительства [illegible] вай вай мехка хIара сат денгара денга дикагIа хьохуламаш гойташ къахьега тIаьхьхилга дагадохийтар цо. ТIехьара комсомольско - кагирхой звенос сонам бир шу чакхдоалаш соахка хинначул 40 тонн дукхагIа а хулийташ шоллагIча ах шера планал совгIа итт тонн шура яккха.

— Лаьрхiар цу доаркай звенос кхоачашдергхилар шекo яц са, — йоах Чилаев Шудде. — Амната кулгалдеш йолчул тIехьаюсаш яло а дика къахьег доаркай кхыча звеноша а. Цунца цхьана хIана а дукха мах дIабода колхоза хьайбай продукци яккхара. Из кхоачамбоацар цIаьхха дIадаккха а йиш яц тха. ХIана аьлча, бIаь гектар оахаш долчи лаьтта района кхыдолча боахамашкарчул шозза дукхагIа хьайбаш кхоач тха колхозе. Из бахьан долаш оахош Iалашдеш дола доакъар хьайбаш кхабара тоъац тхона хIанчоа. ХIаьта а доакъарца бундам бола доаш ма хулла дикагIа къоастаде гIерташ къахьег хIара колхозхочо.

— Доакъара учет шиш болаш леладо оаха, — тIатох Шудде аьнначоа Аминатас. — Доакъара илата санна йоакхо с, оал аз каст - каста доаркашка. Шийла йолча хана доахан латтача помещене шиI цхьаьца болчар бицбале йийле юташ моттиган нийсболийт цхьайолча фермашка. Лоадамболаш гIалат дац иам аьле хет цхьаццаболчарил. Цунца цхьаьна, шиI йийла йитача помещене шелду, лакхлу тIуна. Из бахьан долаш доахана дегIа шIоахал боаримга хьежжа хилайтара дIадаьла дукхагIа ши доакъар. Цудухьа помещене шиI йийла юташ моттиг нийсъялийтац тха ферма доаркаша цIаккха а. Дукхача фермашка шура чуюттача флягашта юхе учетчик латташ хул доаркашо хьатIакхухьа шура дIаяльеш, цунга хьежжа доаркашта илапи ялдеш. Тха ферме кхыча тайпара леладу из гIулакх. ХIара доаркас лаьрххIа леладеча тетрада тIа ше дIаязъю яьккха шура. ХIаьта яьнхачул дукхагIа доаркас шура дIаязъяь моттиг а хиннаяц хIанзалца. Хургьяц аьнна теша а теш. ХIаьта учетчика болх доаркаша шоаш леладеш хиларо шура яккхарга дIадодар лохдаьд.

Иштта, хьайбай продукци яккхарга дIадодар лохде йиш хулийтача моллагIча торонах ма хулла дикагIа пайда эца гIерташ, карагIдаьнначох кхоачам ца беш къахьегаш кхоане гарганхувлаш хьабоагIа Алдамова Аминати цун новкъостийи.

И. ГРИГОРЬЕВ

ШИЙ ГIУЛАКХ ДЕЗАШ ХИЛЧА

Малгобекски бурув тохара балхий управлене керттерча белога Козырев Зоврбика Бексолта сатийна волча сапаргIатача кабинете дагIа тхо. Доккха сий а деш «тха казлламчаш» укхаза оалачи нахах — рационализаторех, цар изобретательски балхах, хаддаьи цар кердадараш лелача наькъех цу системе болача аьттонца цхьана нийсдуш йолча хадомех, цу гIулакха сагегара духьа [illegible] хилараж [illegible] дола йуй дувцар.

Управлене ВОИР Совета председатель [illegible] рационализаторех ше [illegible] инженера [illegible] кулгалхо [illegible] Беков Iаьлий Мусейи [illegible].

— Яла шу [illegible] духьа изобретательстве [illegible] Мусса, — яхаш [illegible] цо. — ХIаьта [illegible] [illegible]

[illegible]

кха ба укхаза. Цхьанна а хIанаца белгалваьнна вац со...»

Беков Мусайи къахьегама биографи — из да опыт Iоаяра дешара, говзал лакхъяра латIаш тIа гIолла уралIвахар. Цун къахьегама биографи дIаноалеш дола шу хилар грозненски мехкадьтта техникум дийша цо иистельниа 1968 шу.

Юкъаьнца. тIаьзза бурув деттар, буровой мастера гIонча, мастер, РИТС-а смена начальник, ЦИТС-а вокхагIвола инженер - технолог, механически даькьe гIулакх дара волча производственни база начальника заместитель. Бакъда, уж кхиа Iаь дIаийтача сата биографе керттера белгалонаш, царна юкъе ла доккхий а дIамига а дола кердадараш хьакхоллар а.

[illegible]

торе начальникиа И. Картоевца, кхычарна айхха бувзам а лоаттабеш цо дечох ца дийцача.

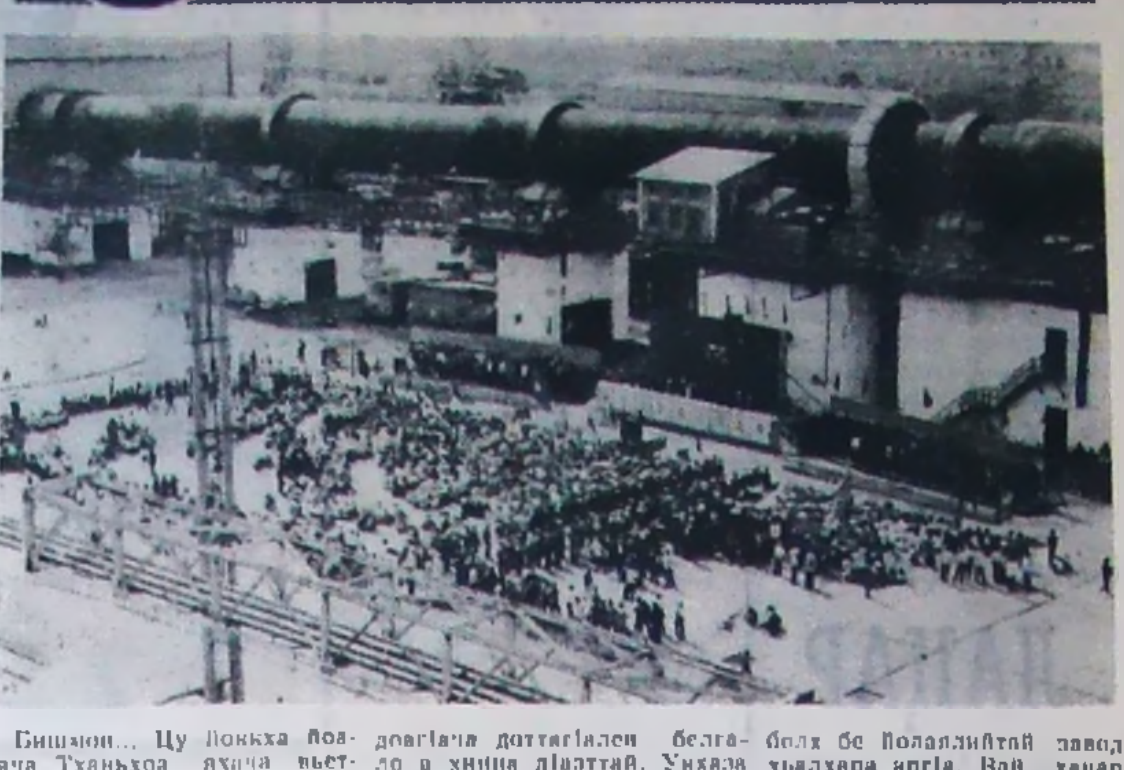
Дукха кхоачамбоацараш да ОБП-I яхача бурув тохача коллективана опрессовка яра йолча приспособлене тIачоалхане токарни балхаш а деш тIехк[illegible] йолаш хьаььхила ела из. ХIана аьлча, клапан бола ца беш [illegible] дукха спуско - подъемни балхаш де дезаш хул, соленогIа буровой мирхали болхлой къахьегами дIа а бохийтаиш, сифонаца буровой колония [illegible] Д. Дудаева цхьана М. Бекова еннача рацпредложена хьаьрча приспособлене дIадаьхар укдеррига а кхоачамбоацараш, цул совгIа [illegible] йоацаш балха тIа ткашимен яр из.

Грозненски мехкадьтта институте студент хьочник ше волча хана лена «Грознефть» объединение «дикагIдола рационализатор» яхача конкурсе дакъа [illegible] Мусса 1980 шера [illegible] моттиг а [illegible] ВОИР областной Совета Президиум. ХIаьта дукха ха ноаш [illegible] ВОИР Центральни Совета Президиума.

[illegible]

Н. СОЛТУХИКНА

Доазол дехьара

Бишмон... Цу йоккха йоалача Тханьхоа яхача вьетнамски къулбаседерча провинцерча города цIи кхо-дикъ шу хьалха дукъхачарна йовзаш лиар. Тахан Бишмон СССР-ан СРВ-ней юкъе йоарлуш латтача экономически цхьана къахьегарен советски вьетнамски халкъашта юкъе чIоагIлуш доагIача доттагIален белгало а хиина дIаьттай. Укхаза Советски Союзо технически гIо а деш хьалъеш латт проекти мощностагIа шера 1,2 миллион тонн арахецаргйола республике йоккхагIйола цементни завод. Из хул хIана республике ерригa а арахецачул шозза дукхагIа цемент. Дукха ха йоацаш болх бе йолаллийтай заводa хьалхара аргIа. Вай хьанара оборудовани оттияр бахьан долаш Бишмоне арахеца цемент эггара а дикагIа хургья.

СУРТА ТIА: заводa хьалхара аргIа болх бе йоляра хетаь митинг.

Т. АЛЕЙНИКОВА сурт. ТАСС фотохроника.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

АГРЕССОР ЮХАСОЦАВЕ

Дерригача дунен тIа къоабалдаь шерра тIаийцар новкъоста Л. И. Брежнева США президентага яхьийтача послание тIа доагIаш аьнеи чIоагIен дешаш. Iоухийташ латта цIий сов чехки соцадараш Ливане израильски агрессораша леладу зуламаш кхы ца дайтаран дег тIара бах тIахьехам санна а агрессор юхасоцаве шоай йиш йолаше а из ца даьрашка бах цIенхаштта хоам санна а лаьрхIар уж.

Цхьаннена а кьайле йолаш дац агрессора керттера йоаккохой доакъошхой малав яха доп. Цу хьакъехьа геттара нийса ладаьд «Нью-Йорк таймсо», «советски кулгалхочо дерригача дунена хьалхашка Израила нийсса бехктокхаме а ях дIаоттаьий ШашагIкхийтта Штаташ Бейруте мехкадеш латта цIии бахьан долаш».

Къизалга диллача гитлеровцаша леладьрел нIалла а кIаьдагIа доацача израильски агрессорий акхача зуламаша дерригa дуне эгIаз а дигад, хиира а даьккхад. хIаьта цу даькъе Вашингтон даца устагIа санна дIаэттай. гIелалла хьувзаерг а хиина. Дунена хьалхашка бехказа вала а гIерташ КIайча цIен официальни викало бакъдацар Бейруте нах хIалак ца байтара шийга йолча торонех американски президента пайда ца эцар.

Цхьабакъда, из новкъа далалзар Рейгана. шалла гулнахьа доацачох. Израила кхыча мехкашцарча гIулакхий министрца Шамираца вIашагIкхетара. Бакъда, цу хана официальни органаша пропагандистски гIар айина американски президент дувцара аьлар Малхбузехьарча Бейрута штурм «яра», цо Израила тIахьийхар «собар дара» яхаш кхайка а деш. Цхьабакъда, из, вIашагIкхетар хинначул тIехьагIа израильгiанаша дийнар кхыдар дар. Цар гучIахьа хьахайтар, шоашта низ беш цхьаьна хIама хина ца хилар. ХIаьта из хоридеш цхьаьне а хIама аланар американски оагIонгахьара. Цхьабакъда госсекретарица Шульцоцел кхыча мехкашцарча гIулакхий министрца Уайнбергерцен Шамира хиннача переговорий хьакъехьа дийнача, шига кхы кIаьттIа из доахан официальни белгалдаьккхар «хиина а оагIонна хетараш бовзонца цхьатарра» хилар.

ХIаьта цу хана Малхбузехьарча Бейрута бах [illegible] вIашагIбовлабеш [illegible] латтара город [illegible] [illegible]

[illegible]

«Советски Союза [illegible] [illegible] Л. И. Брежнева Ясир Арафатага [illegible] телеграмма [illegible] Бейрута [illegible]

хоапиш шоай гIулакх бакъ хиларах шеко йоацаш тешанш оаш къовсам лоаттабелга».

ХИРОСИМО ОАРЦ ДОАХ

Дерригдунен Машара Совето тIахьехам а бах 6 августа дIадоладеннад ядерни герза дехьаран атомни бомбардировкаша бовбаьрашцарча солидарностан тIехьарча гIулакхий дунен халкъашта юкъера КIира. Из ди цхьа хIамe дагадоацаш херкадац. 37 шу хьалха — 1945 шера 6 августа Iуйрийна 8 сахьати 15 минути яьлча — американски атомни бомбо йокъ яьй Хиросимах. Цу эккхама уизара сурташ вай деношка хьакхаьчад. Кхы хьал а варгвоацаш серлалон дIацаравцца тротуара асфальтах чувахийтача сага дегI. Юхьа тIа довгама уизара човнаш а йолаш бола бIаргаш дайна нах. Машин я ала йиш йоацаш аьча грузовик. Сакхетам болаш волча моллагIча сага тахан а тIехьа дегIа зулам бодабу Хиросимана атомни бомбаш чуеттарах эттача цу сурташа.

Керд-керда дагадохийта дезаш хул из наха. хIана аьлча атомни герза хIанзара арсеналаш Хиросиме чутехар санна йолча 1,3 миллион бомбал чIоагIагIа низ болаш я. Цунца дувзаденна «Форчун» яхача американски журнало йоах: «Кхерамечен тешаме доацачен дунен тIа дах вай хIанз. хIана аьлча цига дIайоаржаьй 30 эзар ядерни боеголовка».

Из бахьан долаш адамле хIалак хилара кхерам тIабоссарах дувц боккхича Iилмахоша, лоаша, политически деятелаша. Кхыметтел СССР-е США посол хиннача хIанз «Бизнесменаш ядерни тIема духьала би» яхача организаце хьинаре лоакъошхо волча Т. Уотсона американски хIама лелалуча гIозарий. Iилмаи дунен, общественноста никалашта хоалда аьнна хьаьхайкадаьд:

«Хьадувла, ядерни гераах лаьца къамаьл дергда вай. Хиросимина чутехай 15 килотонн, е тринитротолуала 15 эзар тонн хула бомба. Хиросиме 300 эзар гаргга нах бахар. Бомба иккхача царех ахаи бовбаьб. Дийна бисарех дакъалгIа даьхе дIахорча 10—12 шера байнаб боатабарах, лейкемиях эккхамах даьниача кхыча зуламеха. Из нIалла йоккха бомба а хиннац. ХIана американски стратегически арсеналера эггара дIамагIа дола герз Хиросимана чутехача бомбал эзза доккхагIа да. ХIаьта хIанзал-м 9 мегатоннагIа кхоачаш, вешта аьлча тринитротолуола 9 миллион тоннаца нийсси низ болча герза тайпаш а ма дий вайна».

Адамле ядерни катастрофана кIалхарн миккара пропламаца вовзарнал доацаш [illegible] хьалхарла 10 шу хьалха 1963 шера 5 августа, кулгаш яьлад атмосфере, космосе а [illegible] ядерни герза деш дола [illegible] декхарах долча Договора. [illegible] [illegible]

Кхы тайпа къамаьлаш да хIана Вашингтоне дераш. ХIанз цига гуччахьа дувц «доазув дола тIом» бича мегаргболаш а кхыметтал бакъахьа а хиларах. КIайча цIагIа хIана официально хьакхайпадаьл. ядерни герза деш дола тохнамаш геттара а массе оагIорахьара а дехкара хьакъехьара переговораш Советски Союзацен Англецен кхы ца е аьнна президента Рейгана решени яьлга. ХIаьта цунга кхача ма гIиртаярий цу гIулакха эггара хьалха баьнкха гIа 1963 шерара Договор а долаш хиннача ядерни герза дIадоарка ца дирах долча 1970 шерарча Договора кулгаш лоадаь хиина паччахьалкхенаш-м. Американски президента шийггара цхьан оагIорахьара яь решени берригa нах цхьатарра хIалакбеш йола средстваш дIахо а сихъаь хьае дага йолаш ВIашагIкхийтта Штаташ хилар санна лаьрхIар дерригача дунен тIа цхьатарра.

Американсхи натовски воснцина зуламеча планашта чIоагIа духьала даьнгад дерригача дунен тIара машар безаш дола низаш. Машара тIехьарчар еш йола выступленеш хIара денна дукхагIча наха дакъа лоацаш низ болашагIен хул. ХIана еррига Европе, Японе, кхыча мехкашка гIолла чаккхъювлаш латт «Машара Марш-82» яхаш цхьа цIи а йолаш йола ядерни герза духьалара дукхача нихьа манифестаци. Цар къаьстта белгалагIа йола оагIун — уж а бе-бе социальни системаш йолаш долча мехкашкарча наха юкъера аьхха контакташ.

Стокгольм — Турку — Хельсинки — Ленинград — Москва — Минск маршрутагIа хIанзза хиина Машара Марш «массе а дамашка вахара лоархIаме проблема къоастаяр — ядерни тIем тIа адамле хIаланьечара яь кхар духьа гIулакхаш цхьана чакхдахаран барт вIаштIехьбаккхаран» чIоагIа тIахьехам беш ООН-ага, дунен правительствашка, парламенташка, халкъашка даь Кхайкарал тIа а эцаш чакхъьлар.

Из Марш чаккхьиннача шоллагIча дийнахьа Москва — Киев — Ужгород — Братислава — Будапешт — Вена маршрутагIа тIема духьалара керда поход дIайолаяр Москвера советски машара тIехьарчар, тIаккха царех дIакхиттар ткъаь итт мехкара тIема духьаларча къовсама доакъошхой Иштта цигахьа — Вене дIаьаха Малхбузехьарча Германиера ФРГ-ера арабаьлар тIема духьаларча кхалнахьа болхама активисташ а Цигахьа боладелар Англера кхыча Малхбузеевропехьера мехкийи антивоенни организацен доакъошхой.

«Машара Марш-82» уж леташа гоаш 6 августа Вене [illegible] [illegible] американски атомни бомбо [illegible] Хиросима хетара 37 шу дезар [illegible] [illegible]

[illegible]

С. ШИШКИН. (ТАСС).

Социалистически мехкашкара хоамаш

КАГИЙЧА ГЭС-аш ЭНЕРГИ

Вьетнама энергетически «копилка чу» ондо дакъа дулл кагийча электростанцеша. Тахан республике а берригa а лаьрхIача ткъаь пхиъ эзар киловатт низ болаш болла кхо бIаь совгIа станци. Цар хIара шера лаьаю саткъе итт миллион киловатт-сахьат электроэнерги.

Дукхьал мехка къулбаседенгахьарча Хоангленшон яхача лоаман провинце болх беш я 2100 киловатт низ болаш йола 57 станци. Цар йиш хулийт ши бIаь гектар долча лута илашна хий дехка, гаьнкарча юрташта сердал а промышленни предприятешта энерги а тела. Цхьан хана кхен тIехьайисаи хиннача цу районе электрификаци яр бахьан долаш дегIабена юрта боахам, хьуии айгец промышленность.

АХКАНАРЧА ЛАГЕРАШКА

Укх шера бIарчача ахкана областной комсомольски комитеташа, вулаша, юкъерча лаьрххIача дешара заведенеша яхача лагерашка болх беш хургба итт эзар гаргга венгерски кагий нахи мехкарийн. Кагирхоша халкъа боахама новкъостал дергда юртбоахама кооперативайн госхоазийн кхашнен фермашкен. Будапештера Мишкольцен Дьброн долха автозаводаш, ши машинник буллача. Венгерски кагийча нахаллен мехкарашен [illegible] къахьегаш ба цига социалистически содружества мехкашкара цар ваинара барэш.

ПОДСОБНИ БОАХАМА — ПРЕДПРИЯТЕШКА

Промышленни предприятешца продукташ шоаш шоашта Iаллашьярн хьанъехьара правительства сонам хьал а лаьна Габрово яхача болгарски городерча къахьегамхоша 140 совгIа подсобни боахам биллаб. Масала, Плевене, хIанзле а хьабаьб шовзткъе итт предприятена гIулакх деш бола вIашагIтеха подсобни боахам. Укхаза ялх гектара тIарча теплицашка соахка хьалкхедаьд 110 тонн баьцадараш, царех 40 тоннах пайда ийцаб столовешка, вож юкедисараш болхлоша дехкад. Г. Димитрова цIергIча Перникски боахама горноэнергетически комплексе болх беш я барайтта гектарa тIа баьцадараш, шовзткъа гектара тIа грибаш хкеш, хIаьта фермашка 700 хьакха, 400 устагIа, 20 стт кхоабаш бIарчча аграрно-промышленни комплекс.

(АПН).

ДУКХА ДЕЗАЛ БОЛЧА ДЕЗАЛА КЛУБ

Варнера молодожений цIа дукхахача дезачи деной теш хиннад. ХIаьта дукха ха йоацаш дукха бераш долча дезала клуба эггари хьалхара заседани хилар укхаза.

Клуб вIашагIъелларш хилар Мария Болова, сообщеней окружной управлене гIулакхе яр, итт бера нана: Меруда Алтынкова, доцент, медицински институте берий хирурге клиника заведующи, диъ бера нана: Станка Трынкова, французски мотт а хьехаш гимназе директор: Красимира Генчева, болгаро - советски доттагIала цIен библиотекарь, кхаь бера нана.

— Тха клубо лерхIар, — лхаш дувц председателa Меруда Алтынковас, — дукха бераш долча дезалий сий айдар. Тхоай заседанешка оаха бераштa кхетам балара опыт дIа-хьа ийергья. педагогически медицински знанешта, быта культурона пропаганда ергья. Цу тайпарча дезалашта новкъостал де хьожаргдa тхо паччахьалкхени боахамен органаша дакъа а лоацаш цар проблемаш къоастаяра. Из де эшаш да.

Со се, — йоахар дIахо Мерудас, — геттара хьалха яхар мьрe. Бераш болх кхетадеш ма дерра, сан са мьрен сов ха лцар хьоашалгIа даха, кафе е ресторане дагIа. Берaш мишта кхетадергда дувцаш дола книжкаш аз дийшадац. дукхьал царна кхоачаргIа хила гIийртай со. Иштта кхоачаре хиларо новкъостал дора сона цар гIулакхаш, хьишташ довзара. Цо новкъостал ду хIанз а, уж студенташ а хиина дIаэттача хана. Баьлар аьлча, дерригa а дацар сел атта. Тхона лоара, тхоаи опыт из хиларах оаха даь гIалаташ къоначa новнашен дашшен ца делга.

— Сона хетачох, бераша цIагIа новкъостал де деза, — къамаьла юкъейоагIа Мария Болова. — Са итт бер да. цудухьа тар ма лу хьалхагIа шоаш шоашта гIулакх де, дIамагIчарна новкъостал де уж Iомаде гIийртай со, хIаранена цхьаьца гIулакх тIадиихкад.

— Се нана хиларо новкъостал дир сона дешархой дикагIа кхетабе, сай ха а вокхар ха а нийсъе, — йоах Станка Трынковас. — ХIаьта балха хьакъехьа дувце, аргда аз — со сай метте я, сайна могар, сайна салоIам беш дар ду аз. ПIаьхха стажировка а йолаш яха шозза хиний Франце. Зиний аз французски дезалашка даьцита - новнoштен бераштен юкъера юкъмоттиг болгарскичарна юйбора из. Къоначa новнoшка ала сай хIама да мотташ я со. ХIара вIашагIкхетар массала хила вIаьхегIа, хьакъ балагIа дикагIа ма хулий сат гIадгIоргья со, нагахьа санна моллагIчоа новкъостал де а сайна мегаргдар хьаэца а сай вIаштIехьа доале.

Цу тайппара, клуба балха план кийча я. Болгаро-советски доттагIала цигарча комитетага гIолла адресаш хьаийцад варнецхий дIа-хьа къахаташ а кхухьийташ [illegible] лоаттабе безам болча СССР-ерча дукха бераш долча дезалий. [illegible] доацаш болча городе [illegible] дерригача дезалий. Чакхьяккха лаьрхIа а [illegible] ши мероприяти — ЦIагIа — юкхьерча классерар. [illegible] къамаьли къоначa студенски дезалашца [illegible]. Белгалдаь клуба «балха дика а», — хIара оетта тIеххьа ра ера.

Галина ШИНКАРЕНКО, АПН корр.

София.

ЧЕХОСЛОВАКИ [illegible]

СУРТА ТIА: [illegible]

ЧТК — ТАСС сур.

Ахьмад ВЕДЗИЖЕВ

САРДАЛ ЛАЦАР

«Къаьра дуя» яхача романа тIара дакъа

Балар тIе дуьлх кIезига а болаш дика мах хилар Сардала тахан. Делкъане ше дена юкъ дуьлх дехка варгхиларах шеко болаш яцар иза. Дехке ваьнначвар дел къийга ше уж дахьа цIавоагIаргволаш Iумарбикъага бояла а баьккха а иттех устагIа хийцбе ца аьнна. Уж а дохьа кхемегар тахан. Хlана дуьлх дIалоца хьа болга хоар цунна. Гуракь Iана кийчам бу торгде бохача наха дукха а дуьлх дIа а дIие докъалу, е бертIала дола. Тахан а иийсвеннавар цуьнга цхьанаъ устагIаш чарх дIаэцаш массехк сагI.

— Са хьамсара вар, уккхадара шийн кило озал сона. — Сардалга елакъежар бордаш дIаза ше басар а хьекха болла юкъера ха хургйоли кхалсаг. — КъандагIчара деза сона дуьлх, — харцахьа оагIорахьара шийн бе доаллача зонтига Iеж Iеттар кхалсаго устагIан гIоргIах.

КIирвенна бIарахьежар цунна Сардал. Дега маха Iеттача санна хетийтар цунна сендла басар хьекха долча цуи сомача борданга кIалхара хьагуш болча перташа. «Хьа дa валла хьакхийна, — дагаьъ сердар цунна Сардала — ма тара з я сона харцахьа адрес деннанчунна». Цо харцахьа адрес далар бахьан доаш шийна еттага дийсден кхалсаг дагаехар цунна. Деррига хIамах дог даьлар цун. дуьлх оатаьш шийн бе доалла дIамига дигалг Iодиллар.

— Хержийташ дохкаш яа дуьлх. — во бIарахьежар цунна Сардал. — хьайна дIалуш дар дIахьо.

Кхьметтел юкъа тIаьра елакьажар дIадоаланар кхалсага. Шийга аьшначох ца кхийтача санна чура ахча хьаданкха аьнна шийн аьрда пхьарсах Iоьлла дIамига тIоршига чура ахча хьаьга дагахьа аьтта куьлгана хьабаьстар цо. Цу тIормигага кхы хьожа а ца ескна харцахь вийрзав Сардал

— Ма эгIазне ва хьо, — кIалла дуьлх дохкачуьнгахь хьа а хьежаш кхалсаг. — Иштта ва хьо массаза а... Миска яI хьа сесаг, — бегаш бар кхалсага баьраш.

ТIеххьарча дешаш дIасаса сабар къоачадир Сардала. Кхалсага халагIа хургдола, кхелкъа хургдола дош даха тIертар из. деррига сабар мича дахар ца хоаш дайна дIадаьлар цун.

— Бордех кхо хьекха хилча Iаькха яхар дe дeза мотт хьона. Аьнкаш хьога. Хержийташ дохкаш аз дуьлх. Хьайна дIалучара дIахьо.

— Иштта мегаргдац. — бехк баьккхар Сардалах кхалсага тIехьа латтача юкъерча ханарча къонахчо. — Эдел долаш хила веза. Шийна лелачара дуьлх оза мара мича боах хьога цо

Цо хьайнийцар шийн мотт хиннабенаре тIерча формах сIагIа ва аргдолаш вацар [illegible]. Эггара Сардала цун [illegible] дар бIаргсаьнаш доахкаш из хилар. Седуььа дар а хац. саго бIаргаьнаш деладелгах курал, онтал доархIар из.

— Чу а гIойя хьай сесага хьежараш, — во дIахьежар цунга Сардал — Со хьа бежараш ца хилча а мегаргдолаш ва хьона.

Шийга аьннача дуьхьал фу аргда ца хоаш цхьа юкъ яьккхар кхалсаго гоннахь дIаьа хьежаш латташ. Елха [illegible] санна бат уьзар цо. Юкъера а Сардален ца вовзача сатен къамаьла юкъе а мика гIоргIа техар цо.

— Вир да хьо! Дерташ а а хьа вира дараш санна дIаьа а доташ! — шийга хIама [illegible] дIа а бийрза дIа-хар [illegible].

Кхалсага аьннар селла [illegible] ца хила а мегар Сардала шийн дерташка хьа а хьежа шийна аьтта оагIорахьа дуьлх дохкаш латта доалахо [illegible]. Во бIара[illegible] Сардал цунна [illegible]

[illegible]

— Цу [illegible] Хьо [illegible] сагI ва, — дIаьийрзар [illegible]

— Шоай [illegible]

[illegible]

а ца хоуш нарча массам гIуллакхана, элдедиз вар из.

— Да, устагIаш да, — бохаме йистхилар Сардал. — Дика дуьлх да шеана.

— Сона шаи кийлеи укханна шш кийлеи оала. — шийцарча къонгIа болча кхалсагахь корта доставир дуьлх хьаьттачо.

— Мичахьара доакх шеана? ОагIино елакъежар йоккхагIа йоала кхалсаг.

— Тхона-м хIама хацар цунах. Хьайна дикогIа хеттачара хьаданкха.

ГIоргIах эттара дикагIчара дуьлх эзар цо шиннена а.

— Укхал дикагIа дуьлх хила йиш яц-кх шоана, — цергаш гуча а йовхаш велавелар Сардал...

Цецваьлча санна шийн гIуллакх юкъах а дита цунга хьежаш цхьа юкъ аьнкар доаллаха дуьлх дохкаш волчо. Шийна дайча-м гIуллакхаца хила хоаш а воав ер, аьнна хийтар цунна.

— Бовзаш бар хьона уж кхалнах? — хаьттар цо, Сардала баркал а аьнна хIирийн кхалнах дIабахача.

хоатт а ца хоаш хаьттар Сардала.

— Гой хьона, ер массехк шу да тха фусамиана дIаяц кхетар баьхан доаш цхьан къа хIамнина [illegible] йолна. ТIаккха хьона тхи ма хиллара, къаьвеина кIалиса а мичай со... Хоа а хилча, къона а хилча кхалсаг новкъа дицар-кх. — Цо бегаш бу аргдолаш цхьанкха хIама дaпар цуи юкъа тIа холуш. ХIана цунна къамаьл дара новкъа хIама дацар. дуьлх декха ваьнавар из, бежана кортен биъ коги мара кхы доьха хIама эцадацар.

Ше оаIланахарах хIама соп варгвоацалга кхетадаьлар Сардал. кхычуи эгIазвахара а, халахетара а дукха сагота хулача тайпах сагI воцар тахан ухкан вайлар Деррига дуне цхьан оагIорахь доале а шийна хетар мара ца оален из дуи тайпа сагI хийтар цунах Сардала.

— Бусалба яий хьо? — лаьрхIа хаьттар Сардала

— Сона сенах бова уж. Хlирий кхалнах ма барий уж.

— УицIаьшкахьара болаш санна хьо царна гIуллакхе хиннадаь ях ва-м, — тIаьехьа сага дуьлх оалача вокъа дIаьийрзар из. Дуьлх шийчунгара доагIа ахча шe хьа ма шiццанге юкъа а хьавийрзар Сардалгахь — Хари ма [illegible] ну Iа баге йийттача кхалсаго фу даьлар хьона. — тахьнара деца шийна дагадоалдар ца хаьттача Iеваланлар из. — Бордех басар хьекха кхы кхалсаг йовза вар хьо.

ЧоагIа раьза хилавдар Сардал цун хаттара. Юха а ше Iехавь кхалсаг дагаехад цунна. Цо деннача харц адресах ше вахача шийна еттара сурт дуьхьал эттача дега юп Iеттача санна хеталора цунна массаза а. Цул халагIа долаш цхьаккха хIама дагадагIацар цунна ше мел вах хинна. Цунга охца дош ала веччавар из, бакъ-ла ца йовлача кхалсагаца къовсавлаларах ше бехне хилар дагадохарg юхатехар. халла сатехар цо цунга халахетаргдола хIама ца оалаш

— Боане санна дуне готдолча воаллй цхьанега цаI иа аьлча, — къамаьл хийцар Сардала. — Праз долаш хиннаб вай даьй, е туржа! доалале шоай дааьла Iаьхарте дIабийрза

— Хьо-м ваи боанга воалланаьчоа тара. — велавелар вож. — Нала яр санна сома фоарт я къонана жерочун бар [illegible] цIе бое ба. Хьо-м вац хIамах сагоиду ала йиш йолаш

Кхы мел долчоа сатохаргдар Сардала. баькъа шийн бое жерочун бар санна ба алар новкъа хилар цунна. ЭгIалне бIарахьежар из цунна.

— Керта чу мел денар дIвала беллабан сага мотт, фу жерой ба Iа буьцараш. къонахчунга деш хул яз къамаьл, — моттаургдар Сардал цунна тIакъоссавала воал, кхьметтел ше дуьлх эзачунгара ахча хьаьна а вицвеннавал из. — Наха юкъе ваьхаверий хьо

Сардала эгIазвахар а, цо аьннар а кIалла тертал а дизар воко. Шоашта юкъера къамаьл кIалла да а доацаш санна шийн дуьлх дохкаш вар из.

— Хьо эгIазваха хIама дац аз яхар-м. — аьлар цо кIезига ше паргIата ваьлча. — сона-м воалхетаргдар хьа бар цо сай бое хилча. Сенна гота хет хьона дуне яхалга да ер ала воаллар-м.

Цу дешаша кIезига сабехам бир Сардала. Шийх велаш. е кхардаш а хилнавац ер-м аьнна хийтар цунна — Готта хетаний дIаваьла, хьавала моттий ца хилаш деррига [illegible] дийхнача... Йоахам ма хила бовх, бусалба дима лелабе бовх, берашта жIаргаш ойла [illegible] юкъара бахийта [illegible], — тIехь-тIехьа оалар чIоагIагI а оалаш шийна дага [illegible] дала аьлдиташ дар-доацар дуьйца волавелар Сардал. — Сигал ца воале, аьттла буке ца [illegible] мотт [illegible] дIоьшхача [illegible] Гой хьона аз [illegible] бoацача [illegible] хьайна [illegible] Хьа ва [illegible] кхетийтар [illegible] Кхы [illegible] дe хIама доацаваь, — [illegible] санна бoe [illegible] Сардала.

Цо аьнначоа ше [illegible]

[illegible]

— Сона? — [illegible]

цунна бIара а хьожаш.

— Оллохlу массола Iала. зала мукьвлахь-м ва.

— ТIаккха мишта бухь хьо ца тайна къамаьл де?

— МалагIа тайпа?

— Кхалнахах... хьарам къамаьл.

— Э-ге-гей, — велавелар вож. — Аз санна хетари доаш дара тIаьр-юкъе уллаш санна гучахь лeладу. тIаккха хьон. хьо санна бараш ц деррига къайлагIа лeладе гIерт. Ховргдар-кх къона дерo хьогара вакха велча, жIале батара тIехк вакха аттагIа хургдар хьогара ца йоаккхача.

Борд-бордах дуьIа деша эттар Сардал. бакъда. цIаьхха юкъахдаьккхар цо из. Укхаза, укх балар тIа кхалсагагара ше адрес эцар а, цига вахар а, вахача хiннар а дагадехар цунна юха а. «НаIалт шайтIанна, — туташ кхайcap Сардала, — наIалт шайтIана». Шек волаш дIахьежар из доаллаха дуьлх дохкачуьнга, ше кхалсагагара адрес эцаш дага а доацаш гуш хиннавий-те аьнна дагадехар цунна. Цхьаккха белгало лацар из цунна хоа ала йиш йолаш, цо кIезига паргIата хетийтар цунна.

— Хьо кхераме сагI ва, — аьлар Сардала. — хьо моргаш ба уж. колхозаши-молхозаши яхаш е дуне хIалакдаьраш. Вахаваш хьо колхое? — дага а доацаш хаьттар цо.

— Колхозе вахав.

— Цига дIа ца бала бена хургба Iа етт бохка. — хIана шийна башхагIа дуьлх дехка валар да. е доалахочунцара къамаьл да ала ховргдацар Сардала. Кхьметтел дуьлхах хьадeнна ахча доархIаш хилча а юкъах дита магацар цунна къамаьл. Цкъа-шозза цо тарала тIа харцахьа уьттаю гиракаш хувцийталр цунга дуьлх эцаш бараша. — Хьай доалахь дар дехка дIа а даьккха бенъача кьыкхана колхозе вахa воал-кх хьо. Iовдала вац. — белавелар Сардал. — Цул совгIа, аваш хинна колхозе бaлх булургбоацаш сесаг а я ма яхий Iа, — деша овла шийна корабича санна геттарa сакъердаделар Сардала.

— Цунна харц ва хьо. — раьза хиланзар вож. — Цхьа етт колхозе дIабеннаб, говр а сийлай, шийца нух, макха а долаш. Ер а бохкаргбацар берда инстера чубежа ност йийна мара Со колхозах дечкъачарех ваи. Iаьдала аз дIадекна хIама дац. сона хьадeнна мара.

Из меттахь воацарг а лаьрхIа дIахьенар цунга Сардал.

— Фу дешназ хьона цо? — Сона-м мича вайнаш цо паргIата ваьккха сагI. хьо воацар

— Хьона гургдац хьа бIаргаш дIакъайла да.. ТIаьхьа совен [illegible] санна болчарней деннар Iа дуьне, далуьлгIалахь. аз дIаэргдац хьога: са гоpххIе да хьогаш хинна даьтта деннад бераша деша шаьш санна, дарба де лораш деннай, [illegible]. Хьаьта [illegible] урадинк юрти вeта [illegible] санна [illegible] Кертера дар да хьона из.

Цо мел оалача деша шоа [illegible] санна хетийтар Сардала. ЛаьрхIа [illegible] ца [illegible] тIаьхьа [illegible] Сардала [illegible]

[illegible]

санна дIа laxa шортта хьай баш, ма лазаре ахча лазаре тIаьнна хопргдар цо а мазамаргаш а малагIа дурма дехар.

— Доаче даьнь хулаш аьттех дийшача наха мел дар. — цаI ца аьнна Iеваланлар Сардал.

— МалагIа дийнa нах ба Iа буцараш?

— Моллаш, мутаIалашаш... Цар йоах-кх бусалба нахах керасташ хургба, дукхачар жIаргаш охнаргда... Цул тIехьа гIоргIа хилараж доккхал де хIама дицац-кх дунен тIа.

Ше мел дуьнчох Сардал теIаш хиларах тешацар вож, Селла Iондала-м хургвац аьнна хетар цунна, баькъдолчох оьлаш ца къоастабиллa.

— Сога-м аьннадац цхьанне а бусалба ма хила. — корта доставир доаллахочо, Сардала аьннар ше тIа ца эцалга белгалдоаккхаш. — Дамаз а ду аз шийх хаиначев, мархa а кхоаб... Ишта, мурдаш да шоаш яхаш наьха надашка хьежачар деладер харцахьа да оалаш-м хезад сона. Со се из баькъдеш а ва.

Геттара корзагIаьнккхар Сардал тIеххьара цо аьннача. Ше мурдех доархIаш вар Сардал. царех хIама алар доалацар цунга.

— Мурдаш — бусалба дина дарa хьалхаьца нах ба... Массанена эцаш нах ба уж... Из а ца кхетадойя Iовдал ва хьо, — геттара гIар аьльар Сардала.

— Фу ду цар наха? — лаьрхIа хьаьвенар цунгахь къонах.

— Веннар дIаволл... Из цаI кхоачам болаш да цар сийи дарa.

— Веннар-м шоай волчар дIаволл. Каша а цар доаккх, меринй а цар доал. Иштта шоаьшта ма могга дуьлх-м дуь хьа мурдаша. Нагахь шоашта хеттача тайпара дуьлх дика а дукха а ца хуле, тахьетара шоаш арабовлале гIийбаташ де а болалу, — хьалхе дена из къамаьл де сагота хиннавоалаш санна кIалла сана а магацар къонахчоа — НаIиньхадика гIуллакхаш да сагI веннача загIа дуьга, сагI воалаечa, йолача хьоалчагIа дуьлга. Кхо сом, пхи сом деннадар аьнна цхьаькха къийлургваш, баькъа, массане из делча торо йоацача сага доккха новкъостал хул цунах. ТIаккха Iа хьавуьцал цхьа сагI веннача цхьа сом денна мурд, хьоалчагIа деннар. Хьавуьцца ва-м са даьсара ваш. Иштта да хьона бакъдар. — шийна хьалхашта латтача тараза тIа куьлг IотIатехар къонахчо.

Духьала фу аргда а ца ховш висар Сардал. Цо кIалла хьалха уйла яьдар хIана къонахчо мел аьнначун. Эскараш даро, дуьIаш даро, кхы мел йолча бехктокхамленах мурдаш хьалхабоах аьнна хетаж хиннавар из массала а

— Хьо кхераме сагI ва, аьла эгIазал тIаелхар кхерам ба хьо санна бола нах тIалелача даьтта, — даггара аьлар Сардала — Хьо мо бола нах бахкан долаш хиннаб укх дуненах-м негар.

Велавелар доаллаха дуьлх дохкаш вар. Гуш дар Сардала дешаша вIалла цунна хала ца хетийталга.

— Иштта оал оаш-м. кхы дуьхьал ала хIама ца хилча... Хьо а царех цаI хилар гуш да... Мурдех, — тIатехар цо.

УстагIаш ах чарх мара дуьлх дисадацар Сардала. Из а дIадаьккха хургдар укхо ца вовзача сагаца деча къамаьло юхавийтавецаре Ше деллаьнйна дамаз ца дар дагадехар Сардала Цхьа дика эца ца дезаш кара дар цун из. Из-м тIехьагIа декхаш де а мегаргдар, баькъа, цIакхачалца гаьна даьккхача хьелург доархIар цо из

— Со дамаз дина варгвац. — цаI доашшо дIахьежар из доаллаха латтачунга. — Эна сагI тIаьча дIаэдалахь са дуьлх

— Дуьлх декхе вала, цхьана дергда вай. со а яа дамаз дийла.

— А, а, — раьза хилан дар Сардал. — Кара доаллаш дича гIойле и. цунна даьчох шийна дамаз хетарг ца хилар дIасаланзар Сардала

Ше дамаз деш кIалийллача Iоьтала чоьдлаш дIадох ваш воалар Сардал [illegible] цунга хьавкхайкача. ДуьIа деш ше кIашталетта бордаш а ца сецийташ дIахьежар из Сардала дисa хиша дуьлх гIаьнкIало а доалдаш ца пояза сагI вайра цунна. Сибатах хетаргахьа [illegible] хила [illegible] вар ца новвар

— Дуьлх дIаийцар укхо? — хаьттар Сардала сулхьаш [illegible] гIа а доахкаш раьза воаллаш.

— Дийццар. — куьг хьа [illegible] — Ер да хьона [illegible] Кхы а [illegible] ер дуьлх хила, — [illegible] корта доставир цо.

— Кхы [illegible] — шш куьг [illegible] дихийтар Сардала — цунна [illegible]

— [illegible] — ТIеххьара дар да Iа [illegible] цар. — цуи бе доаллача дуьлхагахь [illegible]

— [illegible]

Цу [illegible] Сардал. Сона корта а [illegible]

(ДIахьолдар бурда).

Шефски болх дика лелабу

«Старогрознефть» НГДУ къахьегама коллективашта юкъе мехкдаьттахой берашца дикагIа кхетам балара болх бечарех, цар йоакхо ечарех и буруь деттача балхий Старогрозненски управлени.

Цу коллектива активистана а буроникаца а шоай берашка салаIийтар мишта вIаштIехьаланкхад дийнар сона буруь деттача управлене комсомола комитета секретара Л. С. Мигуновас.

— Школера заняти чакъяладехьа дукхаца ха хьалха СУБР заседане комсомольцех болча активистаца дийнар болхлой берашка ахкан замалахьа салаIийтара, шефски болх лелабара дешаш, чоагIийр цу балха план.

Масала, укх деношка дика салоIаш да бераш № 10 йолча школерча «Седкъа» яхача клубе. Балхара мукъа болча хана бераша сакъердаме доладараш чакхдоахаш, экскурсеш, походаш еш хул коллектива къахьегамхой. Царех ба М. Висенханов, М. Сайдулхаджиева, К. Тахаева.

— Къаьстта гIаддахе хул бераш тайп-тайпара конкурсаш чакхIоахача хана. — йоах № 10 йолча школа йоккхагIйолча пионервожате Е. В. Пиковас. Хьаьта цу тайпара конкурсаш укхаза дукха хул. уж я литературах, спортах, шахматех, наьна мохи динагIа бовзарш, кхы дукха а яраш. Бераща юкъе а цу мероприятешка хьинаре дакъа лоацарех а белгалбаьннарех а ба С. Захаров. Н. Рыжиков. Р. Сапеп. В. Байдаев, кхыбараш

«Дунен тIарча машара тIехьа», из цIи йолаш дар лагерь хьаеллача дийнахьа укхаза хиина утренни. Укхала теркам тIарзаш яр советски а моттигерча а авторий машарах йола стихаш. М. Магомадова. Б. Бидаева кхоачашдаь дунеи халкъий халхараш

Бераша дукхахча хана дикдургдоацаш дег чу дижар Грознерча краеведчески музее бахар. Нохч-ГIалгIайче граждански тIема хана майрал гойта турпалаш бовзар, Сийлахь - боккхача Даймехка тIема турпала Нурадилов Ханпаший тIема пулеметага, цуи баракъашка хьажар.

Кхы кIезигагIа доархIач боаца цхьаькха хIама а белгалдаккха безам бар са. Буруь деттача балхий управлене вIашагIъелла болх беш я педагогически отряд. Цу отрядa членаца шоашта хьалхашка оттадаь декхараш да бераш кхетаме кхедар. общественни бокъонаш телхаеш дола бераш учете а ийца нарца болх бар. Педагогически отряда керте латт опыт йола хьехамча, бурильщика гIонча Латыпов Рашид. Из каст-каста вай хул бераш долча лагерашка а майдашка а. Хала да оалача берашна ше болх бaь Iац Рашид, цул совгIа цо кхетама балха юкъеувла комсомольски активисташ. Бераш долча баьхка бIаргаго йиш я комсомольцаш бола Н. Гиматудинова, М. Павленко. М. Тахаева, Н. Хасаев, кхыбараш

Хоза кийчлаьча фотоальбомо дика гойт буруь деттача балхий Старогрозненски управлене къахьегамхоша лелабу шефски болх. Иштта салоIаш да укх деношка мехкдаьттахой бераш.

А. ПЬЯНИКОВ.

ВЫСТАВКАХ ДОЛА ДОШ

Республикерча Iилма методически центре укх деношка хьийийллар Нохч-ГIалгIайчен сурташ дахьара гIулакх дезарий выставка. Из хеталь я берригача мехка а республика а юбилейшта.

Выставке 13 шин я тайп-тайпара ханаш йолча наха дехка сурташ Царех да Савицке. Борисенна. Лернера. Михайловская. Исаева. Богатыревгlар нежарий балхаш.

Царех Савицке дийлача «М. И. Калинин Грознерча мехкдаьттахошца къьиарча промыслашка вIашагIкхетар» яхача сурто дийцду истори. Художника Борисенна дукхагIча даькъе гойт сурташ-пейзажаш. ХIаьта Михайловскаяе къоаламца декхад тайп-тайпарча шерашка Грозне баьхьи хинача искусства говзанчий сурташ. Шийна теркам тIаозаш кийчъяь я художникий любителий выставка.

Ф. НАСЫРОВА.

ФЕ ХИЛА

Республике хулача деррига хатарех 40 процент машинаш бохьо йоацаш ехха лехнар бахьан долаш хул.

[illegible]

[illegible] ИНСПЕКЦИ

КЪОНАЧАР КЪАХЬЕГАМ

Назранерча киинаш доххача тика чу дIачаьнтача шийна теркам тIаьлаш я доххархошта юкъе хьалхьулаш йола «Еррисомски яьъе котталъ аьннара» аьнна ялдаь йола ВЛКСМ ЦК вымпел. Из деза совгIат тика коллективана деннад иттлагIча пятилетка декхараш кхоачашдаре тIехьа аьржача социалистически яьъе хьалхе ваккарах. Цу тайпара совгIат Назранерча райпо чуйоагIача коллективашта юкъе эттара хьалха дениа дар

Цу тика чу болх беча доххархой къаьхьегамах дукха дуьйца ца дезаш да из совгIат. ХIаьта а массехк дош ала дог доагIа комсомольско - нагирхой коллективах а цун кулгалхочох а.

Дукха шерашта да къонача йоIо Бекова Зарас цу коллектива кулгалду. ВорхI шу хьалха Грозерча кооперативни техникум чакхъьиккхача йоагIа из укхаза болх бе. Цу хана денз кинижкаш эца чу баьхнарашта хьехам луш, дагим елениа, беламе йолаш хьайиоагIа Зара. хIаьта цунна бIарахьеж коллектива вож болхлой а.

Беламе хилара тарре болх дика дIабахьа а вIаштIехьдоал Зарий. вIаштIехьдоал шийй болх дике хоаш. болаш хиларах. Цунна дола теша да йоI коммунистически къахьегама ударвиа яьа дIа ваннаш хилар а. ТIабиллa болх декхараш тIехьхоадош ца деш цхьа шу. ялха бутт дIабакхйтабаш цу коллективa. Из дукхаьа белгалдаьнд райпо кулгалхоша ачая премешен «Хана хьалха план кхоачашдарах» яха сийлен грамоташ теларцеи.

Дика чакхдаьккхар комсомольско - нагирхой коллективо цхьайттагIча пятилетна хьалхара шу. шера план 10 декабре кхоачашдир цо. ХIаьта хIанза «Детский мир» яхача тика коллективана шерра социалистически яьъ а йоаржаь хIара бетта план лиини тIехьхоачашдаьеш хьайоагIа Бекова Зарас кулгалду коллектив.

С. АРЧАКОВ

СУРТА ТIА: З. Бекова.

Г. АУШЕВА сурт

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

10 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.45 — Мультипликационни фильмаш.
9.35 — Телевизионни документальни фильм.
10.15 — «Берлаш». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 1-гIа серп.
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «ДелгаьлагIча [illegible] коммунисташ». Телевизионни документальни фильмий программа.
15.45 — Фильм — бераша. «Дрессировщики». 1-гIа, 2-гIа, 3-гIа серпаш.
17.03 — «Эстрика» яхача Пачхьалкхан академически театра солистий концерт.
17.45 — Кинопрограмма.
18.00 — «Iилман возаре».
18.30 — «Сакъерзаме метадаш».
18.45 — «Тахан дунеи тIа».
19.00 — Концерт.
19.35 — «Берлаш». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 5-гIа серп.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Боккхийчарна йола контрольни». Передача 4-гIа.
22.45 — «Тахан дунен юкъе».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — Iилман - популярни фильм.
8.40 — «Хьамсара бренаш [illegible]» телевизиона художественни фильм.
9.45 — «Лото шаргаьге». Музыкальни фильм.
10.15 — Мультипликационни фильмаш.
10.45 — «ПТУ фу дьеа, мишта хьоль».
11.15 — Французски мотт.
11.45 — Фильм — бераша «Веснушина фантазии». 1-гIа серп.
12.50 — Хоза хета стихаш.
13.20 — «Чальаравочи [illegible]». Документальни фильма премьера.
14.10 — «Нальмаса яхача Азиатски Пачхьалкхен зайзара ансамбла концерт.
14.55 — «Шахматий школа».
15.55 — Концерт.
16.50 — «Кердадараш».
17.00 — Мультипликационни фильмай программа.
17.30 — «Шера фронта инженерашь». Документальни фильм.
18.00 — «Дунен халхашта [illegible] обозрени» (гIалгIай меттала).
18.15 — «Нохч-ГIалгIайче тIоа дар».
18.35 — «ТIехьара дош». Документальни фильм.
18.55 — «Республика ярмаш» (нохчий меттала).
19.05 — Киножурнал.
19.15 — «Объективо белла аьа».
19.30 — «Спорт вIаргаIаа».
20.00 — «Бийса даьккха хийла шун. бераш».
20.15 — «Шун кавказте». [illegible] музыкальни программа.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Ирах дола дIакха [illegible]». Художественни фильм.

11 АВГУСТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаа».
8.45 — «Хьайба дунеи тIаа».
9.45 — «Оламш басаравша». Фильм-концерт.
10.15 — «Берлаш». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 5-гIа серп.
11.20 — «Кердадараш».
14.30 — «Кердадараш».
14.50 — «Варг бена дазадех». Телевизионни документальни фильмай программа.
15.45 — Фильм — бераша. «Дрессировщики». 4-гIа, 5-гIа серпаш.
16.55 — «Мичах ца хургвачад».
17.05 — В. В. Маяковский «Мишта хилла ела стихаш».
17.45 — «Казбрий адресаш».
18.45 — «Тахан дунен юкъе».
19.00 — «Сага [illegible]».
19.30 — Ростов-на-Дону горолерча камерни хоре концерт.
19.50 — «Берлаш». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 6-гIа серп.
21.00 — «Хаа».
21.35 — Л. Минкус. «Пахита» яхача балетера дивертисмент.
22.20 — «Тахан дунен юкъе».
22.35 — «СССР халкъа артиста М. Эльхакова дешa «Евгений Онегин» яхача А. Пушкина романа 1-гIа даькъа эхача фильм-концерта премьера.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.20 — Iилман - популярни фильм.
8.45 — «Ирах дола дIакха [illegible]». Художественни фильм.
10.00 — Мультипликационни фильмаш.
10.30 — «Красная шапочка» яха М. Раухвергера опера дIалаш. Пачхьалкхен Московски берий музыкальни театра артисташ.
11.50 — Фильм — бераша. «Веснушина фантазии». 2-гIа серп.
12.20 — Немецки мотт.
12.50 — Гитара дIалоаш [illegible] российски конкурса лауреата А. Фраучи.
13.30 — «Дефицит тIаладьаккхаш». Телевизионни документальни фильм.
14.20 — К. Тренев. «Любовь Яровая».
15.10 — Чувашски АССР назмаш ялла [illegible] Пачхьалкхен ансамбла концерт.
16.00 — «Кердадараш».
16.05 — Спортивни передача.
17.30 — Телевизионни фильм.
18.20 — «Нохч-ГIалгIайче тIоадар».
18.40 — «Халкъа депутатий [illegible]» (нохчий меттала).
19.00 — «Сагата во [illegible]». Документальни фильм.
19.30 — «[illegible]» (гIалгIай меттала).
20.00 — «Бийса даьккха хийла шун. бераш!».
20.15 — Баланаьа дIалоаш [illegible] российски конкурса лауреата [illegible]
20.40 — «[illegible]». Репортаж, телевизионни документальни фильм. Автор — В. Зорин.
21.00 — «Хаа».
21.35 — «Музыкальная история» яха художественни фильм.

РАДИО

10 АВГУСТ

6.10 — «Юртара хабара» (гIалгIай меттала).
6.30 — Хоамаш.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Передачий программа (нохчий меттала).
7.35 — Передачий программа (гIалгIай меттала).
8.00 — Илли. халкъан [illegible] (гIалгIай меттала).
8.45 — Дунен халхашта [illegible] обзор (нохчий меттала).
11.15 — «[illegible]». Кхьалхой [illegible] (нохчий меттала).
11.30 — «[illegible]» радиокомпози[illegible] (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачий программа. Кхоьчаниа йола хаам (нохчий меттала).
16.01 — «[illegible]». [illegible] (гIалгIай меттала).
16.16 — [illegible] (нохчий меттала).
16.31 — [illegible] (гIалгIай меттала).
18.03 — Керла хаамаш (нохчий меттала).
18.10 — Керла хаамаш (гIалгIай меттала).
18.30 — Керла хаамаш (гIалгIай меттала).
18.50 — Хоамаш.

11 АВГУСТ

[illegible]

[illegible] — [illegible] радиокомпозици (нохчий меттала).
[illegible] — Художественни [illegible] (гIалгIай меттала).
16.00 — Передачий программа. Кхоьчаниа йола хаам (нохчий меттала).
16.01 — [illegible] (гIалгIай меттала).
16.30 — [illegible] (нохчий меттала).
[illegible] — Хоамаш.
[illegible]
18.00 — Керла хаамаш (нохчий меттала).
18.10 — Керла хаамаш (гIалгIай меттала).

Хенан хIоттам

Тахан республикан гIаланаш. Грозненски кхелахарна [illegible] мукъ а болаш [illegible] [illegible] 0 — 5 метр [illegible] тIо а болаш. Буьйса [illegible] 22 — 27 градус, дийнахь 13 — 15 градус [illegible]

[illegible] 11 - 12 VIII [illegible] 23 — 28 градус [illegible] 26 — 31 градус [illegible]

Метеостанци

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Маяковска, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-43-57, редакторн заместителе — 2-85-07, бехктокхама секретара — 0-24-00, [illegible] — 0-24-01, промышленностех транспортах — 0-24-01, юрта оьхамна — 0-24-00, культура — 0-24-03, письмой — 0-24-07, корректорска — 2-00-00.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-43-57, заместителя редактора — 2-85-07, ответственного секретаря — 0-24-00, партийной жизни — 0-24-04, промышленности и транспорта — 0-24-01, сельского хозяйства — 0-24-00, культуры 0-24-03, писем — 0-24-07, корректорская — 2-00-00.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ02218 «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковска, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № [illegible]